

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Παγκόσμιες Προκλήσεις και Συστήματα Αναλύσεων»

Ανάλυση της Διαβάθμισης Κινδύνου των Προσφυγικών και Μεταναστευτικών Ροών στην Ελλάδα Από την Εποχή της Ελληνικής Κρίσης Χρέους Μέχρι Σήμερα

*Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία Ειδίκευσης
«Διοικητική της διακινδύνευσης στην παγκόσμια πολιτική»*

Ιωάννης Μιχαλολιάκος

Τριμελής επιτροπή:
Επίκουρος Καθηγητής Ευστάθιος Τ. Φακιολάς (ε)
Δρ. Μαρίνα Ελευθεριάδου
Αναπληρωτής Καθηγητής Νικήτας – Σπύρος Κουτσούκης

(ε) - Επιβλέπων

Τελική έκδοση

Κόρινθος, 2021

UNIVERSITY OF THE PELOPONNESE
SCHOOL OF SOCIAL & POLITICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE & INTERNATIONAL RELATIONS

MASTER'S PROGRAMME IN
"GLOBAL RISKS AND ANALYTICS"

Risk Analysis of Migrant and Refugee Flows to Greece Since the Greek Sovereign Debt Crisis.

*Master's dissertation specializing in
"Risk management in global politics"*

Ioannis Michaloliakos

Committee:

Assistant Professor Efstathios T. Fakiolas (e)

Dr. Marina Eleftheriadou

Associate Professor Nikitas – Spiros Koutsoukis

(e) – Supervisor

Final version

Corinth, Greece, 2021

Abstract

Since 2009, Greece has been facing a huge economic crisis, which has caused many problems to all areas of public life. The already aggravated situation has been further aggravated by the immigration and refugee crisis of the last twelve years. Large numbers of people mainly from African, Asian and Middle East countries had to emigrate forcibly or voluntarily to other, mainly European countries, in order to find a better life, a life full of security, and better living and working conditions.

Due to its geographical location, Greece is one of the main gateways to Europe. Unfortunately, however, a large number of people, now reaching alarming proportions, have been trapped within the Greek borders. This situation in combination with the economic situation of our country has resulted in the emergence of many risks in all sectors of the country such as the social sector, the economy and health sector as well as the security sector. The present assignment focused on the identification of the risks arising from the whole current situation. These risks were analyzed and evaluated so that they could then be graded. Their graduation was based on the importance of each risk. These risks were included in a risk matrix for better monitoring while a event tree analysis of the most significant risks was conducted.

Most risks have been shown to be of high significance. Some of them have already been identified and managed by the state, while for others the state must take immediate measures. Under no circumstances should we relax. The management of these risks is considered mandatory and must be continuous and effective. Only with proper management will we prevent the emergence of the risk from taking the form and dimensions of a crisis.

Keywords: Migrant and refugee flows - risks - analysis - gradation - evaluation

Περίληψη

Η Ελλάδα από το 2009 έχει έρθει αντιμέτωπη με μια τεράστια οικονομική κρίση, η οποία προκάλεσε πολλά προβλήματα σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής. Την ήδη βεβαρυμμένη κατάσταση, ήρθε να επιβαρύνει ακόμα περισσότερο η μεταναστευτική και προσφυγική κρίση των τελευταίων δώδεκα ετών. Μεγάλος αριθμός ατόμων από χώρες κυρίως της Αφρικής, Ασίας και Μέσης Ανατολής αναγκαστήκαν να εκτοπιστούν, βιαίως ή οικιοθελώς, σε άλλες χώρες, κυρίως ευρωπαϊκές, προς αναζήτηση ενός καλύτερου τρόπου ζωής. Μία ζωή γεμάτη ασφάλεια, καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας.

Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελεί μία από τις βασικές πύλες εισόδου των μεταναστών και προσφύγων προς την Ευρώπη. Δυστυχώς όμως μεγάλος αριθμός ατόμων εγκλωβίστηκε εντός των ελληνικών συνόρων, με τον αριθμό αυτό να λαμβάνει στις μέρες μας, ανησυχητικές διαστάσεις. Η κατάσταση αυτή, σε συνδυασμό με την οικονομική κατάσταση της χώρας μας, είχε σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση πολλών κινδύνων. Κινδύνους σε όλους τους τομείς της χώρας, όπως στον κοινωνικό τομέα, τον τομέα της οικονομίας και της υγείας, καθώς επίσης και στον τομέα της ασφάλειας. Στην παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε ο εντοπισμός και αναγνώριση των κινδύνων αυτών, που προκύπτουν από την όλη δημιουργηθήσα κατάσταση. Πραγματοποιήθηκε η ανάλυση και αξιολόγηση αυτών, ώστε να μπορέσουμε εν συνεχεία, να τους διαβαθμίσουμε. Η διαβάθμιση τους πραγματοποιήθηκε με βάση την σημαντικότητα του κάθε κινδύνου. Οι κίνδυνοι αυτοί εντάχθηκαν εντός μίας μήτρας κινδύνου για την καλύτερη παρακολούθηση τους, ενώ πραγματοποιήθηκε δενδρική ανάλυση για τον σημαντικότερο κίνδυνο.

Αποδείχθηκε ότι, οι περισσότεροι κίνδυνοι, είναι υψηλής σημαντικότητας. Κάποιοι από αυτούς έχουν ήδη εντοπιστεί και διαχειρίζονται από το κράτος, ενώ για κάποιους άλλους πρέπει το κράτος, να λάβει άμεσα μέτρα. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε. Η διαχείριση των κινδύνων αυτών κρίνεται επιτακτική και πρέπει να είναι συνεχής και αποτελεσματική. Μόνο με σωστή διαχείριση, θα αποτρέψουμε την εκδήλωση του κινδύνου να λάβει μορφή και διαστάσεις κρίσης.

Όροι κλειδιά: Προσφυγικές – μεταναστευτικές ροές, κίνδυνοι, ανάλυση, διαβάθμιση, αξιολόγηση

Πρόλογος

Με την ολοκλήρωση των Μεταπτυχιακών σπουδών μου, νιώθω απόλυτη ικανοποίηση, για την επιλογή μου. Αυτός ο χρόνος ήταν ένα πραγματικό ταξίδι γνώσεων και προκλήσεων. Γνώσεις πέρα από το αντικείμενο σπουδών και εργασίας μου. Μέσα από την διπλωματική εργασία μου προσπάθησα να θίξω ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που βιώνει η χώρα μας σήμερα και τους κινδύνους που αναδύονται από αυτό.

Αισθάνομαι την ηθική υποχρέωση, να ευχαριστήσω προσωπικά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Ευστάθιο Τ. Φακιολά, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του, κατά την διάρκεια της συγγραφής της διπλωματικής. Στο πρόσωπο του υπεύθυνου, του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, κύριου Νικήτα - Σπύρου Κουτσούκη, θα ήθελα να ευχαριστήσω το σύνολο των καθηγητών, αλλά και του προσωπικού υποστήριξης για την άρτια οργάνωση και ολοκλήρωση του προγράμματος.

Τέλος, θα ήθελα όπως πάντα, να ευχαριστήσω την οικογένεια μου. Την σύζυγό μου Αγγελική και τα δύο μου τέκνα Μαρία και Δημήτρη, για την στήριξη, υπομονή και ανοχή.

Οκτώβριος 2021

Ιωάννης Δημητρίου Μιχαλολιάκος

Περιεχόμενα

Abstract.....	I
Περίληψη.....	II
Πρόλογος.....	III
Περιεχόμενα.....	IV
Κατάλογος Πινάκων.....	VI
Κατάλογος Γραφημάτων.....	VII
Κατάλογος Εικόνων.....	VIII
1 Εισαγωγή.....	1
2 Γενικές έννοιες.....	4
2.1 Μετανάστευση.....	4
2.2 Διαχωρισμός μετανάστη - πρόσφυγα - παράτυπου μετανάστη.....	4
2.3 Πλαίσιο ανάλυσης.....	6
3 Το φαινόμενο της αύξησης των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών.....	10
3.1 Λόγοι αύξησης των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών.....	10
3.2 Οδοί μετανάστευσης – Χώρες εισόδου.....	12
4 Κίνδυνοι από τις μεταναστευτικές – προσφυγικές ροές στην Ελλάδα.....	15
4.1 Αναγνώριση - Ανάλυση κινδύνων.....	16
4.1.1 Αύξηση ρατσιστικών επιθέσεων - Εμφάνιση εθνικιστικών οργανώσεων.....	16
4.1.2 Συγκέντρωση μεταναστών-προσφύγων σε συγκεκριμένες περιοχές, δημιουργία "γκέτο".	18
4.1.3 Αύξηση εγκληματικότητας.....	19
4.1.4 Κίνδυνοι στον τομέα της υγείας.....	21
4.1.5 Αλλοίωση εθνικής ταυτότητας.....	22
4.1.6 Αύξηση ανεργίας.....	23
4.1.7 Πτώση τουρισμού.....	25

4.1.8 Πρόκληση τρομοκρατικού χτυπήματος.....	26
4.1.9 Κίνδυνος εκδήλωσης θερμού επεισοδίου με την Τουρκία.....	28
4.1.10 Εμφάνιση φαινομένων κατασκοπίας.....	29
5 Αξιολόγηση και Διαβάθμιση Κινδύνων.....	31
5.1 Αξιολόγηση - διαβάθμιση κινδύνων.....	31
5.1.1 Πίνακας διαβάθμισης κινδύνων.....	40
5.1.2 Μήτρα Κινδύνων (Risk Matrix).....	41
5.2 Δενδρική Ανάλυση (Event Tree Analysis).....	42
6 Συμπεράσματα.....	45
Κατάλογος Πηγών.....	48

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Πίνακας βαθμολόγησης πιθανότητας εκδήλωσης κινδύνου.....	6
Πίνακας 2. Πίνακας βαθμολόγησης αντίκτυπου εκδήλωσης κινδύνου.....	7
Πίνακας 3. Τύπος εξαγωγής σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου	7
Πίνακας 4. Πίνακας αξιολόγησης σημαντικότητας κινδύνου	8
Πίνακας 5. Μήτρα Κινδύνου (Risk Matrix)	8
Πίνακας 6. Πίνακας Δενδρικής Ανάλυσης (ETA).....	9
Πίνακας 7. Πίνακας Δραστών κατά εθνικότητα και μήνα έτους 2020 (Πηγή: Ελληνική Αστυνομία - Στατιστική Επετηρίδα 2020)	20
Πίνακας 8. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K1.....	32
Πίνακας 9. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K2.....	33
Πίνακας 10. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K3.....	34
Πίνακας 11. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K4.....	35
Πίνακας 12. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K5.....	36
Πίνακας 13. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K6.....	37
Πίνακας 14. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K7.....	37
Πίνακας 15. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K8.....	38
Πίνακας 16. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K9.....	39
Πίνακας 17. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K10.....	40
Πίνακας 18. Πίνακας διαβάθμισης κινδύνων.....	40
Πίνακας 19. Μήτρα Κινδύνων (Risk Matrix).....	42
Πίνακας 20. Δενδρική ανάλυση (ETA) κινδύνου με κωδικό K9.....	43
Πίνακας 21. Πίνακας πιθανών εκβάσεων κινδύνου με κωδικό K9	44

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1. Συλλήψεις παράνομης εισόδου και παραμονής στην Ελλάδα 2015-2016 (Πηγή: Ελληνική Αστυνομία, 2021).....	13
Γράφημα 2. Συλλήψεις παράνομης εισόδου και παραμονής στην Ελλάδα 2017-2018. (Πηγή: Ελληνική Αστυνομία, 2021).....	13
Γράφημα 3. Συλλήψεις παράνομης εισόδου και παραμονής στην Ελλάδα 2018-2019. (Πηγή: Ελληνική Αστυνομία, 2020).....	14
Γράφημα 4. Περιστατικά ρατσιστικής βίας έτους 2019 (Πηγή: UNHCR, 2021)	17
Γράφημα 5. Περιστατικά ρατσιστικής βίας έτους 2020 (Πηγή: UNHCR, 2021)	18
Γράφημα 6. Δράστες αδικημάτων κατά εθνικότητα 2012-2021 (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2021).....	21
Γράφημα 7. Αριθμοί ανέργων και απασχολούμενων (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2018).	24
Γράφημα 8. Σύνολο διαμενόντων στα νησιά από Αυγ 2020 έως Αυγ 2021 (Πηγή: Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου, 2021).....	26
Γράφημα 9. Τρομοκρατικές επιθέσεις με κίνητρο την θρησκεία (Πηγή: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021b)	27

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1. Αναγκαστικά παγκοσμίως εκτοπισμένοι μέχρι τα τέλη του 2019. (Πηγή: UNHCR, 2020).....	1
Εικόνα 2. Βασικές οδοί μετακίνησης προς την ΕΕ (Πηγή: ESPON, 2018).....	12

1 Εισαγωγή

Η ανάγκη για ένα καλύτερο μέλλον, οδηγεί ετησίως, μεγάλο αριθμό ατόμων στην μετακίνηση, από πόλη σε πόλη, καθώς επίσης και από χώρα σε χώρα. Το φαινόμενο αυτό τα τελευταία δώδεκα χρόνια φαίνεται να είναι πολύ έντονο, λαμβάνοντας ακόμα και την μορφή «κρίσης». Ο αριθμός των μεταναστών και προσφύγων σε Ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως από εμπόλεμες και τρίτες χώρες, συνεχώς αυξάνεται. Οι συνέπειες της αύξησης των μεταναστών και προσφύγων, γίνονται αισθητές σχεδόν σε όλα τα κράτη της Ευρώπης. Η ένταση όμως, από κράτος σε κράτος, διαφέρει (Conti and Memoli, 2019).

Μέχρι τα τέλη του 2019 ο αριθμός των αναγκαστικά εκτοπισμένων ανερχόταν περίπου στα 80 εκατομμύρια. Τα 26 εκατομμύρια ήταν πρόσφυγες με το 40% περίπου να είναι παιδιά, όπως φαίνεται στην εικόνα 1 (UNHCR, 2020).

Εικόνα 1. Αναγκαστικά παγκοσμίως εκτοπισμένοι μέχρι τα τέλη του 2019. (Πηγή: UNHCR, 2020)

Οι βασικοί οδοί διέλευσης μεταναστών και προσφύγων από ξηρά και θάλασσα είναι τρεις: Της «Ανατολικής Μεσογείου», των «Δυτικών Βαλκανίων» και της «Κεντρικής Μεσογείου». Στη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, που αφορά και τη χώρα μας, μέχρι και το 2015 οι ροές ήταν πολύ μεγάλες, με κορύφωση το 2015. Το 2016 παρατηρούμε μια σημαντική μείωση, εξαιτίας της συμφωνίας μεταξύ Ε.Ε. και Τουρκίας. Μία συμφωνία η οποία έθεσε νέα όρια στις μεταναστευτικές και προσφυγικές εισροές από την Α. Μεσόγειο, με προορισμό την Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2016). Αυτό όμως δεν σήμανε και το τέλος των εισροών. Μετά το 2018 έως και σήμερα παρατηρούμε και πάλι μία μικρή αλλά σταδιακή αύξηση των ροών.

Είναι πλέον δεδομένο ότι η Ελλάδα αποτελεί μία από τις βασικές πύλες εισόδου των μεταναστών και προσφύγων στην Ευρώπη. Συνήθως η χώρα μας δεν είναι ο τελικός προορισμός των μεταναστών – προσφύγων, αλλά άλλες χώρες της Ευρώπης. Χώρες που προσφέρουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και περισσότερες ευκαιρίες εύρεσης εργασίας. Παρ' όλα αυτά όμως το κλείσιμο των συνόρων από πολλές βαλκανικές χώρες καθώς και η έλλειψη νόμιμων ταξιδιωτικών εγγράφων είχε σαν αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό αυτών εντός των ελληνικών συνόρων. Τον εγκλωβισμό δηλαδή εντός μιας χώρας διέλευσης και όχι μίας χώρας τελικού προορισμού.

Ο εγκλωβισμός όμως μεγάλου αριθμού μεταναστών – προσφύγων εντός του ελληνικού εδάφους είχε σαν αποτέλεσμα την ανάδυση πολλών κινδύνων. Οι κίνδυνοι αυτοί, εντοπίζονται σε όλους τους τομείς δραστηριότητας. Σε οικονομικό επίπεδο έχουμε κινδύνους όπως η ανεργία, η πτώση του τουρισμού κ.α. Σε κοινωνικό επίπεδο εντοπίζονται κίνδυνοι όπως, η αύξηση εγκληματικότητας, η αύξηση ρατσιστικών επιθέσεων, η αυξημένη συγκέντρωση προσφύγων σε συγκεκριμένες περιοχές - δημιουργία «γκέτο». Στον τομέα της εθνικής ασφάλειας δύναται να εκδηλωθούν κίνδυνοι τρομοκρατικών ενεργειών, περιπτώσεις κατασκοπίας και κίνδυνος εκδήλωσης θερμού επεισοδίου (Στάγκος 2010, UNHCR 2017, Bossis and Lampas 2018).

Κάποιοι από αυτούς μπορεί να διαχειρίζονται εύκολα και η εκδήλωση τους να επηρεάζει ήπια τον τομέα που αφορούν. Κάποιοι μπορεί να είναι άκρως σοβαροί και η εκδήλωση τους να επηρεάζει σοβαρά πολλούς τομείς του κράτους. Για κάθε κράτος αποτελεί προτεραιότητα και είναι θέμα υψίστης σημασίας ο άμεσος εντοπισμός των κινδύνων αυτών, η διαβάθμισή τους και η εύρεση τρόπων διαχείρισης αυτών.

Σκοπός της εργασίας είναι να ερευνηθεί εάν προκύπτουν κίνδυνοι, εξαιτίας των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών στην Ελλάδα από την εποχή κρίσης χρέους μέχρι και σήμερα. Οι κίνδυνοι αυτοί πρέπει αρχικά να αναγνωρισθούν και να αναλυθούν. Εν συνεχεία να αξιολογηθούν και να γίνει η διαβάθμιση τους ανάλογα με την σημαντικότητα-προτεραιότητα τους.

Η εργασία χωρίζεται μαζί με την εισαγωγή (1ο κεφάλαιο) σε έξι κεφάλαια. Στο 2^ο Κεφάλαιο της εργασίας παραθέτω κάποιες γενικές έννοιες. Προσπαθώ να δώσω τον ορισμό της μετανάστευσης καθώς επίσης και τον διαχωρισμό μετανάστη, πρόσφυγα και παράτυπου μετανάστη. Επίσης στο ίδιο κεφάλαιο επεξηγώ το πλαίσιο ανάλυσης. Τη μέθοδο δηλαδή που θα ακολουθήσω για την αξιολόγηση – βαθμολόγηση και διαβάθμιση των κινδύνων.

Στο 3ο Κεφάλαιο της εργασίας αναφέρομαι στους λόγους αύξησης του φαινομένου, που στην πραγματικότητα είναι οι λόγοι της μετανάστευσης και γενικότερα της εκτόπισης από το τόπο διαμονής. Στο ίδιο κεφάλαιο αναφέρω τις κύριες οδούς μετανάστευσης, τις χώρες εισόδου στην Ευρώπη, καθώς επίσης και στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στις ροές εντός ελληνικού εδάφους. Στο 4ο Κεφάλαιο πραγματοποιείται η αναγνώριση – εντοπισμός και ανάλυση των κινδύνων στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα καθώς και στον τομέα της εθνικής ασφάλειας της χώρας. Στο 5ο Κεφάλαιο ακολουθεί η αξιολόγηση και διαβάθμιση των κινδύνων. Με βάση την διαβάθμισή τους, οι κίνδυνοι θα ενταχθούν εντός μίας μήτρας κινδύνου. Εν συνεχεία αφού εντοπίσουμε τον σημαντικότερο κίνδυνο, θα πραγματοποιήσουμε δενδρική ανάλυση (ETA), μέσω της οποίας θα εξάγουμε πιθανές εκβάσεις, καθώς επίσης και τρόπους αντιμετώπισης και διαχείρισης του. Στο 6^ο Κεφάλαιο θα εξάγουμε τα συμπεράσματα μας για τους κινδύνους που προκύπτουν από τις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές καθώς επίσης και τρόπους διαχείρισης αυτών.

2 Γενικές έννοιες

Για την καλύτερη κατανόηση της εργασίας, κρίνεται σκόπιμο αρχικά να παραθέσουμε κάποιες γενικές έννοιες, αλλά και το πλαίσιο ανάλυσης που θα ακολουθήσουμε για την διαβάθμιση των κινδύνων.

2.1 Μετανάστευση

Με το όρο μετανάστευση εννοούμε την αλλαγή του τόπου εγκατάστασης. Η αλλαγή αυτή μπορεί να είναι μόνιμη ή προσωρινή, όπως επίσης και να αφορά ένα μεμονωμένο άτομο ή ένα ευρύτερο κοινωνικό σύνολο ατόμων. Ως εκ τούτου σχετίζεται άμεσα με την μετακίνηση ατόμων, μέσα στα στενά πλαίσια ενός κράτους, αλλά και στο εξωτερικό μεταξύ κρατών. Η μετανάστευση ενισχύεται από τις κοινωνικές μεταβολές, τις πολιτικές και οικονομικές κρίσεις, τους πολέμους, καθώς και από την άνιση κατανομή του παγκόσμιου πλούτου (Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου, 2019).

Θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε την μετανάστευση ως ένα πολυδιάστατο και πολυεπίπεδο φαινόμενο. Η πολυπλοκότητα αυτή προκύπτει από το γεγονός, ότι το φαινόμενο αυτό αφορά και επηρεάζει σχεδόν όλους τους τομείς μίας χώρας (θετικά ή αρνητικά), όπως τον πολιτικό, τον κοινωνικό, τον οικονομικό τον πολιτισμικό, αλλά και τον τομέα της εθνικής ασφάλειας (Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου, 2019).

2.2 Διαχωρισμός μετανάστη - πρόσφυγα - παράτυπου μετανάστη

Τα τελευταία χρόνια, μεγάλος αριθμός ατόμων καταφθάνει στην Ευρώπη αναζητώντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Ο διαχωρισμός πρόσφυγα και μετανάστη είναι απαραίτητος, διότι έτσι μόνο καθορίζεται η κατάσταση ενός ατόμου που μετακινείται. Σήμερα, υπάρχουν μία σειρά χαρακτηριστικών που περιγράφουν το φαινόμενο της μετακίνησης και τις διακριτές του κατηγορίες (Sajjad, 2018). Οι δύο αυτές έννοιες έχουν εντελώς διαφορετικά και διακριτά νοήματα και ταυτίζοντάς τα, δημιουργούνται προβλήματα και για τις δύο κατηγορίες (Edwards, 2016).

Πρόσφυγες είναι άτομα, τα οποία προσπαθούν να διαφύγουν από ένοπλες συρράξεις ή διώξεις, καθώς και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι πρόσφυγες βρίσκονται συνήθως σε επικίνδυνη κατάσταση και αναγκάζονται να διασχίσουν τα σύνορα αναζητώντας την ασφάλεια τους. Τους παρέχεται βοήθεια από τις χώρες που διέρχονται, από διεθνείς οργανισμούς και την Ύπατη Αρμοστεία. Η Επιστροφή στην πατρίδα τους, θεωρείται πολύ επικίνδυνη και η μη χορήγηση ασύλου πιθανότατα να έχει άσχημες συνέπειες (ακόμα και θανάσιμες). Το διεθνές δίκαιο καθορίζει το «ποιος είναι πρόσφυγας» και τον προστατεύει. Οι υποχρεώσεις των κρατών, προς τα άτομα που αιτούνται άσυλο στα σύνορα τους και γενικότερα στην ευρύτερη επικράτεια τους, είναι συγκεκριμένες (Εμκέ-Πουλοπούλου 2007, Edwards 2016). Συνήθως οι αιτούντες άσυλο μετακινούνται στην κοντινότερη χώρα, που δέχεται τέτοια άτομα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2020).

Ως μετανάστης σύμφωνα με τον ΟΗΕ, χαρακτηρίζεται ένα άτομο όταν κατοικεί για 6 μήνες σε περιοχή μακριά από την οικία του. Ένας βασικός διαχωρισμός του μετανάστη είναι ο εσωτερικός από τον εξωτερικό. Όταν η μετακίνηση πραγματοποιείται εντός των συνόρων της χώρας στην οποία διαμένει ονομάζεται εσωτερικός μετανάστης. Όταν μετακινείται προς άλλη χώρα ονομάζεται εξωτερικός ή διεθνής μετανάστης. Η εγκατάλειψη της χώρας από έναν εξωτερικό μετανάστη και η εγκατάστασή του σε μία άλλη γίνεται οικειοθελώς (Παραδεισάνος, 2008).

Η μετακίνηση των μεταναστών γίνεται με σκοπό να αποκτήσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, καλύτερες συνθήκες εργασίας, αλλά και να επανενωθούν με την υπόλοιπη οικογένεια η οποία μπορεί να βρίσκεται στο εξωτερικό. Δεν μετακινούνται λόγω κάποιας απειλής θανάτου ή δίωξης. Οι μετανάστες, όποτε οι ίδιοι επιθυμούν, τους παρέχεται το δικαίωμα να επιστρέψουν στην χώρα από την οποία προήλθαν. Αντιθέτως όμως, οι πρόσφυγες για λόγους ασφαλείας δεν μπορούν. Το κάθε κράτος εφαρμόζει την δική του μεταναστευτική πολιτική, έχει δικούς του νόμους και διαδικασίες σχετικά με την μετανάστευση. Στο σημείο αυτό εντοπίζεται ίσως και μία από τις διαφορές μετανάστη και πρόσφυγα, όπου ο δεύτερος αντιμετωπίζεται από τα κράτη, σύμφωνα με τους κανόνες ασύλου, της προστασίας των προσφύγων, τους νόμους του κράτους και το διεθνές δίκαιο. Επίσης οι πρόσφυγες δικαιούνται προστασία, σύμφωνα με την συνθήκη της Γενεύης 1951 και άλλα θεσμικά κείμενα, κάτι το οποίο κάνει την διάκριση πολύ βασική (Edwards, 2016). Σύμφωνα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, η χορήγηση του ασύλου δεν αποτελεί πράξη «φιλευσπλαχνίας», αλλά είναι υποχρεωτική με βάση το διεθνές δίκαιο, καθώς και την ευρωπαϊκή νομοθεσία (UNHCR, 2012).

Τέλος, ως παράτυπος Μετανάστης ορίζεται ο μετανάστης που εισέρχεται σε μία χώρα παράνομα, χωρίς νομική άδεια και νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα (Παραδεισάνος, 2008). Να σημειωθεί πως η Διεθνής Αμνηστία δεν χαρακτηρίζει τους ανθρώπους αυτούς ως

λαθρομετανάστες, καθώς δεν το θεωρεί δόκιμο, αφού ο όρος αυτός παραπέμπει στην εγκληματικότητα (Διεθνής Αμνηστία, 2021)

2.3 Πλαίσιο ανάλυσης

Όπως αναφέρθηκε σκοπός της εργασίας, είναι ο εντοπισμός, η ανάλυση, η αξιολόγηση και η διαβάθμιση των κινδύνων, που προκύπτουν από τις προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές στην Ελλάδα. Αρχικά θα πραγματοποιηθεί ο εντοπισμός και ανάλυση των κινδύνων, εν συνεχεία η αξιολόγηση και διαβάθμιση αυτών, ανάλογα με την σημαντικότητα τους σε περίπτωση εκδήλωσης τους. Τέλος θα εντοπίσουμε τον ποιο σημαντικό κίνδυνο, όπου μέσω της δενδρικής ανάλυσης, θα εξάγουμε τις πιθανές εκβάσεις σε περίπτωση εκδήλωσης του, αλλά και τρόπους διαχείρισης αυτού.

Οι κίνδυνοι που δύναται να εκδηλωθούν (κάποιοι έχουν εκδηλωθεί και διαχειρίζονται), εξαιτίας του φαινομένου αυτού στην Ελλάδα, θα αναζητηθούν στο κοινωνικό επίπεδο, το οικονομικό, το πολιτιστικό αλλά και στον τομέα της εθνικής ασφάλειας. Κατά την αξιολόγηση τους πρέπει να εξάγουμε την σημαντικότητα – προτεραιότητα του κινδύνου. Η σημαντικότητα αυτή εξάγεται από την πιθανότητα να εκδηλωθεί σε συνάρτηση με τον αντίκτυπο – συνέπεια που θα έχει (AUDITBOARD, 2021). Για τον υπολογισμό αυτό, ορίζουμε τιμές στην πιθανότητα εκδήλωσης καθώς επίσης και στον αντίκτυπο, όπως αυτές φαίνονται στους πίνακες 1 και 2 αντίστοιχα.

Πίνακας 1. Πίνακας βαθμολόγησης πιθανότητας εκδήλωσης κινδύνου.

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	
ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ
ΧΑΜΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	1
ΜΕΣΑΙΑ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	2
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3

Πίνακας 2. Πίνακας βαθμολόγησης αντίκτυπου εκδήλωσης κινδύνου.

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ ΣΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	
ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ
ΜΙΚΡΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΣΟΒΑΡΟ)	1
ΜΕΣΑΙΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΣΟΒΑΡΟ)	2
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΟ)	3
ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ)	4

Το αποτέλεσμα της σημαντικότητας – προτεραιότητας τους προκύπτει από το γινόμενο της βαθμολογίας της πιθανότητας και του αντίκτυπου όπως φαίνεται στο πίνακα 3

Πίνακας 3. Τύπος εξαγωγής σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΧΑΜΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	1	X	ΜΙΚΡΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΣΟΒΑΡΟ)	1	=		1 - 2	ΠΟΛΥ ΧΑΜΗΛΗ
ΜΕΣΑΙΑ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	2		ΜΕΣΑΙΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΣΟΒΑΡΟ)	2	=		3 - 4	ΧΑΜΗΛΗ
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3		ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΟ)	3	=		5 - 7	ΜΕΤΡΙΑ
			ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ)	4	=		8 - 9	ΥΨΗΛΗ
					=		10 - 12	ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΗ

Όπως μπορούμε να αντιληφθούμε η βαθμολόγηση της σημαντικότητας κυμαίνεται από 01 (λιγότερο σημαντικός κίνδυνος) έως 12 (σημαντικότερος κίνδυνος). Ανάλογα την βαθμολόγηση που λαμβάνει εξάγουμε την εκτίμηση μας επί της σημαντικότητας του κινδύνου και την προτεραιότητα που θα του θέσουμε. Επίσης ανάλογα την βαθμολογία του ο

κάθε κίνδυνος λαμβάνει και τον ανάλογο χρωματισμό όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. (Borge 2008, Huihui et al 2010, AUDITBOARD 2021).

Πίνακας 4. Πίνακας αξιολόγησης σημαντικότητας κινδύνου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ		
ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
	1 - 2	ΠΟΛΥ ΧΑΜΗΛΗ
	3 - 4	ΧΑΜΗΛΗ
	5 - 7	ΜΕΤΡΙΑ
	8 - 9	ΥΨΗΛΗ
	10 - 12	ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΗ

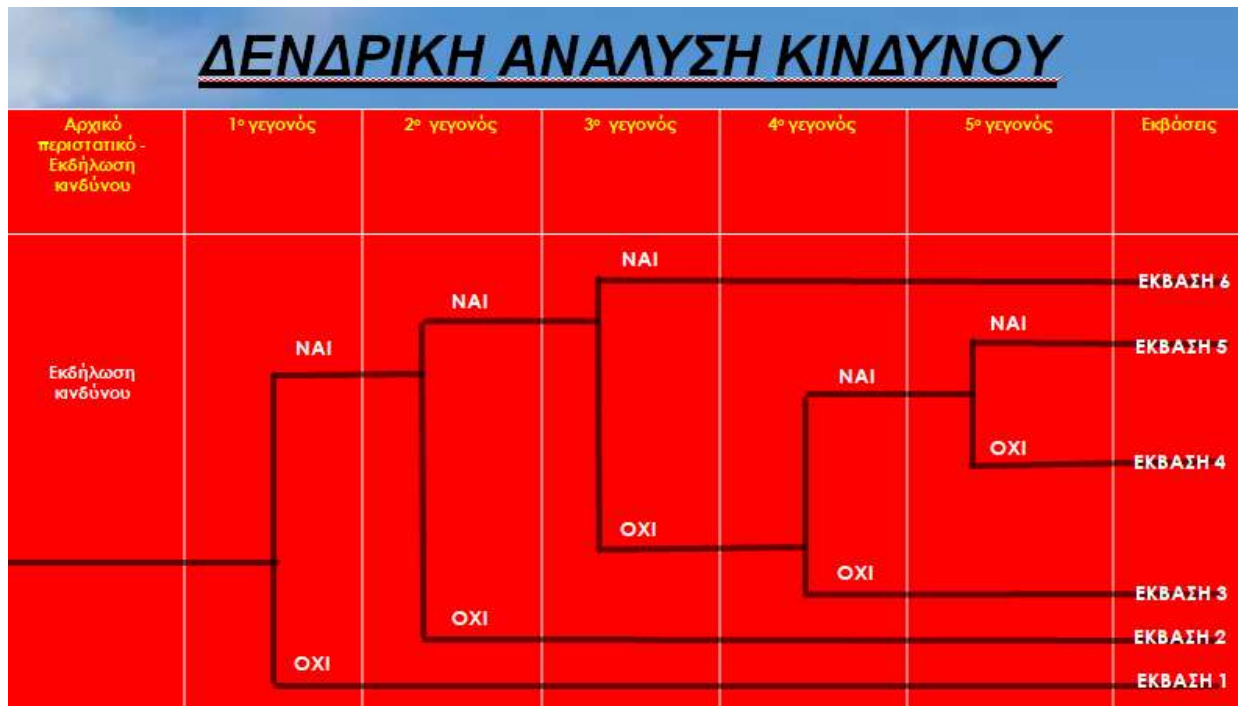
Ανάλογα της βαθμολόγησης που θα λάβει και τον αντίστοιχο χρωματισμό, ο κάθε κίνδυνος θα ενταχθεί εντός της μήτρας κινδύνου (Risk Matrix) όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. Η Μήτρα Κινδύνου (Risk Matrix) αποτελεί ένα «αρχείο» κινδύνων με στόχο τη συνεχή χρήση, για την παρακολούθηση και διαχείριση τους. Αποτελείται από ένα βαθμονομημένο οριζόντιο άξονα που αφορά στον αντίκτυπο του κινδύνου και έναν κάθετο άξονα που αφορά στην πιθανότητα εκδήλωσης αναφορικά με το ενδεχόμενο και τη συχνότητα (AUDITBOARD, 2021).

Πίνακας 5. Μήτρα Κινδύνου (Risk Matrix)

		ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ			
		ΜΙΚΡΟΣ (1)	ΜΕΣΑΙΟΣ (2)	ΜΕΓΑΛΟΣ (3)	ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟΣ (4)
ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ	ΧΑΜΗΛΗ (1)				
	ΜΕΣΑΙΑ (2)				
	ΥΨΗΛΗ (3)				

Εν συνεχεία όπως αναφέραμε παραπάνω αφού εντοπίσουμε τον ποιο σημαντικό κίνδυνο θα πραγματοποιήσουμε δενδρική ανάλυση (Event Tree Analysis), όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 6. Πίνακας Δενδρικής Ανάλυσης (ETA)

Από το ETA θα εξάγουμε τις πιθανές εκβάσεις όταν εκδηλωθεί ο κίνδυνος και θα μπορέσουμε να εντοπίσουμε τρόπους διαχείρισης – αντιμετώπισης του κινδύνου.

3 Το φαινόμενο της αύξησης των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών

Δικαίως η αύξηση των προσφυγικών – μεταναστευτικών ροών προς την Ευρώπη, έχει χαρακτηριστεί ως «κρίση». Όταν αναφερόμαστε στον όρο κρίση, εννοούμε καταστάσεις, περιστατικά και γεγονότα, τα οποία δεν επιτρέπουν την ομαλή λειτουργία ενός κράτους, καθώς επίσης σε αρκετές περιπτώσεις αποτελούν μέχρι και απειλή για την ύπαρξη του. Σχετικά με το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα, αυτό που το κάνει να χαρακτηρίζεται ως φαινόμενο κρίσης, είναι η ραγδαία αύξηση του φαινομένου (αύξηση των εισροών), αλλά και η ικανότητα - δυνατότητα μιας χώρας να αντιμετωπίσει το φαινόμενο αυτό.

Η Ελλάδα δυστυχώς τα τελευταία δώδεκα χρόνια, κλήθηκε να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης. Μία κρίση που χαρακτηρίστηκε ευρέως ως η σημαντικότερη μετά από αυτή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (Vasilakis, 2017). Η αντιμετώπιση και διαχείριση της γίνεται ακόμα πιο δύσκολη, λόγω της ήδη υπάρχουσας βεβαρημένης οικονομικής κατάστασης που βρίσκεται η χώρα μας από το 2009. Για την αντιμετώπιση της, απαιτούνται τεράστιοι οικονομικοί πόροι, που η Ελλάδα όμως δεν διαθέτει.

3.1 Λόγοι αύξησης των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια ο πλανήτης μας μαστίζεται από πλήθος δινών, τα οποία αναγκάζουν την μετακίνηση πληθυσμών από μία χώρα σε μία άλλη. Οι ένοπλες συγκρούσεις κυριαρχούν σε πολλές περιοχές του πλανήτη. Φαινόμενα όπως, η αύξηση της τρομοκρατίας και εγκλημάτων στο «όνομα» της θρησκείας, βρίσκονται στην κορύφωση. Οι συνθήκες διαβίωσης πλέον σε πολλές χώρες είναι κακές έως άθλιες, πείνα και κακουχίες μαστίζουν τους πολίτες, ενώ χώρες βρίσκονται στα όρια οικονομικής καταστροφής. Ακόμα και η τεράστια κλιματική αλλαγή στον πλανήτη προκαλεί πολλά προβλήματα διαβίωσης σε πολλές χώρες. Όλα τα παραπάνω ωθούν τον άνθρωπο στην ανάγκη για μετακίνηση. Ποια όμως είναι τα αίτια αυτά, που ωθούν τον άνθρωπο σε αυτή την ενέργεια; Οι λόγοι εγκατάστασης των προσφύγων και μεταναστών σε μία συγκεκριμένη χώρα είναι σύνθετοι. Σημαντικό ρόλο παίζουν οι παράγοντες «ώθησης» και «έλξης». Οι παράγοντες «ώθησης», είναι αυτοί που θα οδηγήσουν ένα σύνολο ατόμων να μετακινηθεί από τον αρχικό τόπο διαμονής του και να

εγκατασταθεί σε μία άλλη χώρα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2020). Στην αντίθετη πλευρά, έχουμε τους παράγοντες «έλξης», οι οποίοι επεξηγούν τους λόγους για τους οποίους επιλέγονται οι συγκεκριμένες χώρες, ως τόπος τελικού προορισμού. Οι βασικότεροι παράγοντες απώθησης και έλξης ή αλλιώς οι λόγοι που ωθούν τα άτομα στην ενέργεια αυτή είναι οι παρακάτω:

- Κοινωνικοπολιτικοί Παράγοντες

Λόγω εθνικών, θρησκευτικών, φυλετικών και πολιτικών διώξεων, πολλοί άνθρωποι αναγκάζονται να εκτοπιστούν από τον τόπο καταγωγής και διαμονής τους. Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες είναι η απειλή μιας ένοπλης σύγκρουσης και γενικότερα ο πόλεμος. Λόγω εκτεταμένων συγκρούσεων την τελευταία εικοσαετία, πολλοί άνθρωποι από χώρες κυρίως της Μέσης Ανατολής (Συρία, Υεμένη κ.α.), αλλά και της Ασίας (Αφγανιστάν) και της Αφρικής (Λιβύη, Σομαλία κ.α.) κατέφυγαν σε Ευρωπαϊκές χώρες (Παραδεισάνος 2008, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου 2019, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2020).

- Δημογραφικοί και οικονομικοί παράγοντες.

Ο τρόπος μετακίνησης και μετεγκατάστασης των ατόμων, καθορίζεται από την δημογραφική αλλαγή. Ένας αυξανόμενος πληθυσμός είτε γηράσκων είτε νεανικός επηρεάζει την ανάπτυξη σε οικονομικό επίπεδο, τις δυνατότητες για απασχόληση (εύρεση εργασίας) στις χώρες καταγωγής, αλλά και την μεταναστευτική πολιτική των χωρών προορισμού. Η μετανάστευση για οικονομικούς και δημογραφικούς λόγους έχει σχέση με τη συνολική οικονομική κατάσταση ενός κράτους. Ως παράγοντες έλξης σίγουρα αποτελούν οι «καλοί» μισθοί, η ευκολία εύρεσης εργασίας, το καλό βιοτικό επίπεδο, η κοινωνική ασφάλιση, το σύστημα υγείας και γενικότερα η δυνατότητα για μία καλύτερη ζωή. Εάν οι οικονομικές συνθήκες μίας χώρας δεν είναι καλές, τότε ένας μεγάλος αριθμός ατόμων, υπάρχει πιθανότητα να μετακινηθεί σε χώρες που προσφέρουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης (Παραδεισάνος 2008, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου 2019, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2020).

- Περιβαλλοντικοί παράγοντες.

Οι περιβαλλοντικές αλλαγές και φαινόμενα όπως σεισμοί, και πλημμύρες, αποτελούσαν ανέκαθεν αιτία μετακινήσεων πληθυσμών. Η όλο αυξανόμενη κλιματική αλλαγή του πλανήτη μας ενδέχεται να επιδεινώσει ακόμα περισσότερο διάφορα ακραία καιρικά φαινόμενα. Με δεδομένο ότι τα φαινόμενα αυτά επηρεάζουν τις συνθήκες διαβίωσης των ατόμων στις συγκεκριμένες περιοχές, θα έχει ως αποτέλεσμα

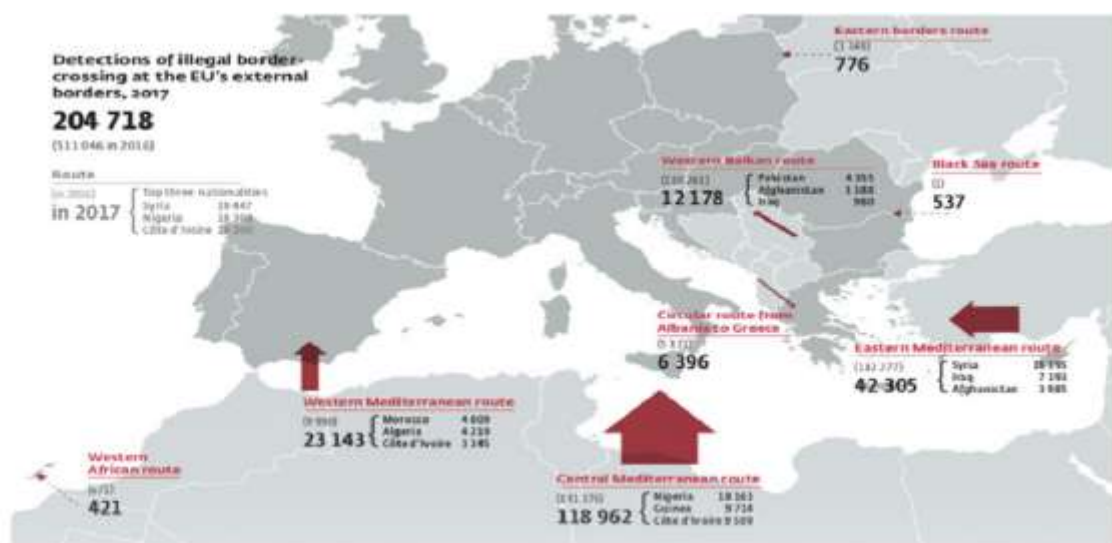
την αύξηση των πληθυσμιακών μετακινήσεων (IOM 2019, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2020).

Για τις χώρες προορισμού προσφύγων και μεταναστών είναι εύκολο να εξάγουμε συμπεράσματα κατά πόσο είναι θελκτικές, αρκεί να μελετήσουμε κάποιους δείκτες όπως τα ποσοστά ανεργίας, τους μισθούς, την οργάνωση των συστημάτων υγείας και εκπαίδευσης.

3.2 Οδοί μετανάστευσης – Χώρες εισόδου.

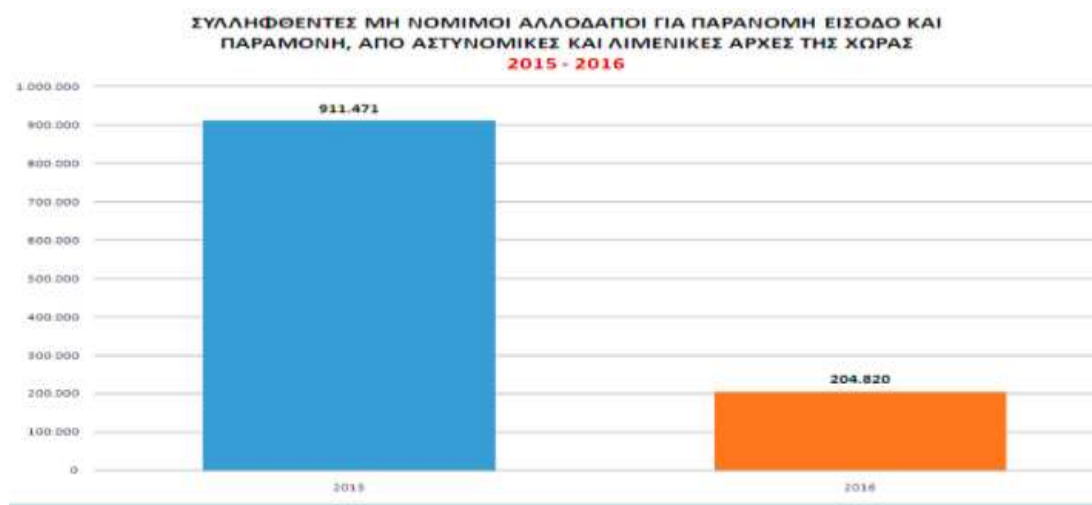
Οι κυριότερες οδοί που ακολουθούν οι μετανάστες και πρόσφυγες για την είσοδό τους στην Ευρώπη είναι αυτές της κεντρικής και της ανατολικής μεσογειακής οδού, καθώς επίσης και αυτής των δυτικών Βαλκανίων. Φαίνεται πως η δεύτερη διαδρομή που αφορά τους πρόσφυγες και μετανάστες που προέρχονται από την Μέση Ανατολή και διέρχονται από την Τουρκία, έχει ως πύλη εισόδου στην Ευρώπη την Ελλάδα (Κοτζαμάνης και Καρκούλη, 2016). Το 2015 όπου είχαμε και τα μεγαλύτερα ποσοστά ροών προς την Ελλάδα, δύο αποτελούσαν τις βασικότερες οδούς για την είσοδο στην Ευρώπη. Αυτές ήταν: Η «οδός της Ανατολικής Μεσογείου», με το κύμα μεταναστών να μετακινείται από Τουρκία προς Ελλάδα. Η δεύτερη ήταν αυτή της «Κεντρικής Μεσογείου», με το κύμα μετακίνησης από Αίγυπτο και Λιβύη προς Ιταλία (Demiri, 2015).

Στην εικόνα 2 φαίνονται οι τρεις βασικές οδοί μετανάστευσης που αναφέρθηκαν παραπάνω και οι οποίες ανάλογα τις χρονικές περιόδους παρουσιάζουν ανάλογη κινητικότητα. Οι χώρες που αποτελούν πύλες εισόδου στην Ευρώπη είναι κυρίως χώρες στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πέραν της Ελλάδας, τέτοιες χώρες είναι η Ιταλία και η Ισπανία με τη θάλασσα να αποτελεί την κύρια πύλη εισόδου (Κοτζαμάνης και Καρκούλη, 2016).

Εικόνα 2. Βασικές οδοί μετακίνησης προς την ΕΕ (Πηγή: ESPON, 2018)

Το 2015 σημειώθηκε ρεκόρ αφίξεων μεταναστών και προσφύγων στην Ελλάδα. Οι καλοκαιρινοί μήνες θεωρήθηκαν ιδανικοί για την είσοδό τους στην Ελλάδα, δια της θαλάσσιας οδού, όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα (Ελληνική Αστυνομία, 2021).

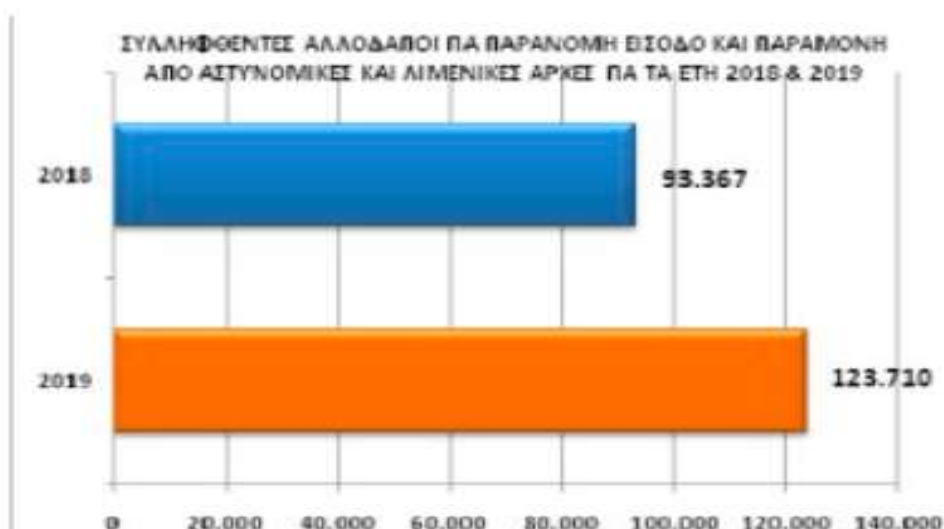

Γράφημα 1. Συλλήψεις παράνομης εισόδου και παραμονής στην Ελλάδα 2015-2016 (Πηγή: Ελληνική Αστυνομία, 2021)

Μετά την συμφωνία ΕΕ και Τουρκίας, το 2016 έπεσε ο αριθμός των παράτυπα εισερχομένων ατόμων στην Ελλάδα. Παρατηρούμε όμως από το 2018 μια σταδιακή αύξηση των ροών. Το 2019 οι συλλήψεις για παράνομη είσοδο στην χώρα μας αυξήθηκαν κατά 32,5% σε σχέση με το 2018 (Ελληνική Αστυνομία 2020, Ελληνική Αστυνομία 2021).

Γράφημα 2. Συλλήψεις παράνομης εισόδου και παραμονής στην Ελλάδα 2017-2018. (Πηγή: Ελληνική Αστυνομία, 2021)

Γράφημα 3. Συλλήψεις παράνομης εισόδου και παραμονής στην Ελλάδα 2018-2019. (Πηγή: Ελληνική Αστυνομία, 2020)

Η γενικότερη μείωση από το 2016 και έπειτα, δεν σημαίνει και το τέλος των μεταναστευτικών εισροών, παρά μια αλλαγή στο μέχρι τώρα σκηνικό. Αυτό διαπιστώνεται εύκολα αν αναλογισθούμε ότι το πρώτο εξάμηνο του 2021, είχαμε 47% μεγαλύτερο ποσοστό παράτυπων διελεύσεων με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2020 (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021a). Επιπρόσθετα τριπλασιάστηκαν οι εισοδοί μέσω της οδού της Κεντρικής Μεσογείου (Ιταλία και Μάλτα). Έτσι αυτή η οδός καθιστάτε πλέον ως η πιο ενεργή οδός. Παρατηρούμε το 2020 να έχουν καταγραφεί περίπου 36.000 αφίξεις, σε αντίθεση με τις 11.500 που καταγράφηκαν το 2019, με το σύνολο των ατόμων να φτάνει στη Λαμπεντούζα. Επίσης ενδιαφέρον είναι να δούμε την αύξηση κατά 46% το 2020 σε σχέση με το 2019, των αφίξεων στην Ισπανία, και συγκεκριμένα στις Κανάριες Νήσους. Αυτό μας δείχνει ότι οι εισροές μετακινήθηκαν προς νέα σημεία εισόδου (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021a).

Σε αντίθεση με όσα είδαμε την προηγούμενη δεκαετία, παρατηρούμε ότι μεγάλο μέρος του πληθυσμού που μετακινείται είναι από χώρες που βιώνουν οικονομική ύφεση – κρίση και όχι απαραίτητα από εμπόλεμες περιοχές. Επίσης σε αρκετές χώρες, η κρίση της πανδημίας covid-19, λόγω των τεράστιων οικονομικών της επιπτώσεων και σε συνδυασμό με το κακό σύστημα υγείας ανάγκασε μεγάλο αριθμό ατόμων στην μετακίνηση. Τα παραπάνω δείχνουν μία αλλαγή ως προς τους λόγους μετακίνησης αλλά, όχι όμως τον περιορισμό τους (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021a). Το 2016 η UNHCR προειδοποίησε για επικείμενη ανθρωπιστική κρίση στην Ελλάδα και επέμενε ότι η κατάσταση αυτή αρχίζει να γίνεται μη διαχειρίσιμη από την Ελλάδα χωρίς την βοήθεια άλλων κρατών (UNHCR, 2016). Η χώρα μας παρά το γεγονός ότι δεν είναι χώρα τελικού προορισμού, είναι αναγκασμένη να διαχειριστεί όλο αυτό το φαινόμενο, λόγω του εγκλωβισμού των ανθρώπων αυτών, εντός των συνόρων της.

4 Κίνδυνοι από τις μεταναστευτικές – προσφυγικές ροές στην Ελλάδα.

Θα ήταν εύλογο πριν δούμε τους κινδύνους που γεννιούνται από το φαινόμενο αυτό, να καθορίσουμε τι είναι κίνδυνος. Μία έννοια για την οποία όμως ακριβής ορισμός δεν υπάρχει. Κατά προσέγγιση θα μπορούσαμε να πούμε ότι κίνδυνος είναι να βρεθείς εκτεθειμένος στην πιθανότητα μιας κακής έκβασης. Περιλαμβάνει την αβεβαιότητα σε σχέση με την έκβαση (καλή ή κακή) που μπορεί να έχει μία δραστηριότητα μας. Ως κακή έκβαση θεωρούμε το άσχημο αποτέλεσμα από την εκδήλωση του κινδύνου. Μιλάμε όμως πάντα για κακές εκβάσεις; Όχι. Τον κίνδυνο τον διαχειριζόμαστε και όσο καλύτερα τον διαχειριζόμαστε, τόσο λιγότερες πιθανότητες υπάρχουν να οδηγηθούμε σε μια κακή έκβαση. Τον κίνδυνο πρέπει να τον αξιολογήσουμε. Για να αξιολογηθεί πρέπει αρχικά να εντοπιστεί, και εν συνεχεία να αναλυθεί. Κατόπιν να αξιολογηθεί με βάση την πιθανότητα και τον αντίκτυπο, ώστε να λάβει μία βαθμολογία για την ορθή εκτίμηση του ως προς την σημαντικότητα του (Borge 2008, Manuele 2014).

Πολλοί είναι αυτοί που θεωρούν ότι τα αποτελέσματα της μετανάστευσης, στον οικονομικό τομέα είναι θετικά. Ένα μεγάλο μέρος αναλυτών ασχολείται με τον θετικό συσχετισμό της ανάπτυξης, τόσο της χώρας προέλευσης, όσο και της χώρας μετεγκατάστασης (Di Giovanni et al 2012). Επίσης πολλοί είναι αυτοί που θεωρούν ότι απαιτείται ο περιορισμός από τα κράτη, των εμποδίων στα δίκτυα μετανάστευσης διότι έτσι θα καταπολεμηθεί η φτώχεια (Clemens and Pritchett 2016, Pritchett and Hani 2020). Ισχύει αυτό στην Ελλάδα; Μήπως σε συνδυασμό με την ήδη βεβαρυσμένη οικονομική κατάσταση της χώρας μας και τον μεγάλο αριθμό προσφύγων και μεταναστών, δημιουργηθούν μεγαλύτερα προβλήματα; Αρκετοί πιστεύουν ότι η είσοδος «νέου πληθυσμού» θα βοηθήσει δημογραφικά χώρες οι οποίες αντιμετωπίζουν θέματα υπογεννητικότητας, με αποτέλεσμα να έχουν μεγάλα ποσοστά γερασμένου πληθυσμού (Harvey 2020, Peri 2020). Μήπως αυτό δημιουργήσει κινδύνους στην κοινωνική συνοχή του κράτους, αλλά και στην αλλοίωση της εθνικής ταυτότητας; Παρατηρούμε δηλαδή ότι ενώ κάποιος πιστεύουν ότι η είσοδος ξένου πληθυσμού θα λύσει πολλά προβλήματα, άλλοι πιστεύουν ότι η είσοδος αυτή θα δημιουργήσει πολλούς κινδύνους, Και στις δύο περιπτώσεις βασικός παράγοντας είναι κατά πόσο έτοιμο και ικανό είναι ένα κράτος, να αφομοιώσει τον εισερχόμενο αυτό πληθυσμό. Να τον ενσωματώσει δηλαδή, στο ήδη υπαρχών κοινωνικό και οικονομικό σύστημα (Blau 2015, Villarreal and Tamborini 2018).

Η χρονική περίοδος στην οποία καλούμαστε να αναγνωρίσουμε και να διαβαθμίσουμε τους κινδύνους από τις προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές είναι πολύ μεγάλη. Ξεκινάει από το 2009 έως και σήμερα με μεγάλες διακυμάνσεις στο μέγεθος των ροών, με τις μεγαλύτερες να είναι αυτές του 2015. Τα χρόνια που ακολούθησαν μετά το 2015 είχαμε μια σταδιακή πτώση, αλλά τα τελευταία 3 χρόνια διακρίνουμε και πάλι μία αύξηση των ροών. Οι κίνδυνοι οι οποίοι εμφανίστηκαν τα προηγούμενα χρόνια σε καμία περίπτωση δεν εξαφανίστηκαν. Συνεχίζουν να υπάρχουν και απλώς διαχειρίζονται. Με μία γείτονα χώρα σαν την Τουρκία, η οποία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες δεξαμενές προσφύγων και μεταναστών, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε. Είναι ικανή οποιαδήποτε χρονική στιγμή να ανοίξει την κάνουλα. Αυτό σε συνδυασμό με την αποχώρηση των αμερικανικών δυνάμεων από το Αφγανιστάν προκαλεί μια ανησυχία για την αύξηση των ροών. Το κράτος για την διατήρηση της ετοιμότητας διαχείρισης των κινδύνων πρέπει πρώτα να είναι σε θέση αναγνώρισης αυτών.

4.1 Αναγνώριση - Ανάλυση κινδύνων

Οι κίνδυνοι που προκύπτουν, όπως προαναφέραμε, λόγω της εισόδου (παράτυπη και μη) προσφύγων και μεταναστών στην Ελλάδα, καλύπτουν όλους τους τομείς δραστηριότητας. Εντοπίζονται κίνδυνοι στον κοινωνικό τομέα, στον οικονομικό τομέα καθώς επίσης και στον τομέα της εθνικής ασφάλειας. Πρωταρχικό ρόλο στην σωστή διαχείριση των κινδύνων αυτών είναι η έγκαιρη αναγνώριση αυτών. Οι σημαντικότεροι από τους κινδύνους που αναγνωρίστηκαν θα αναλυθούν παρακάτω.

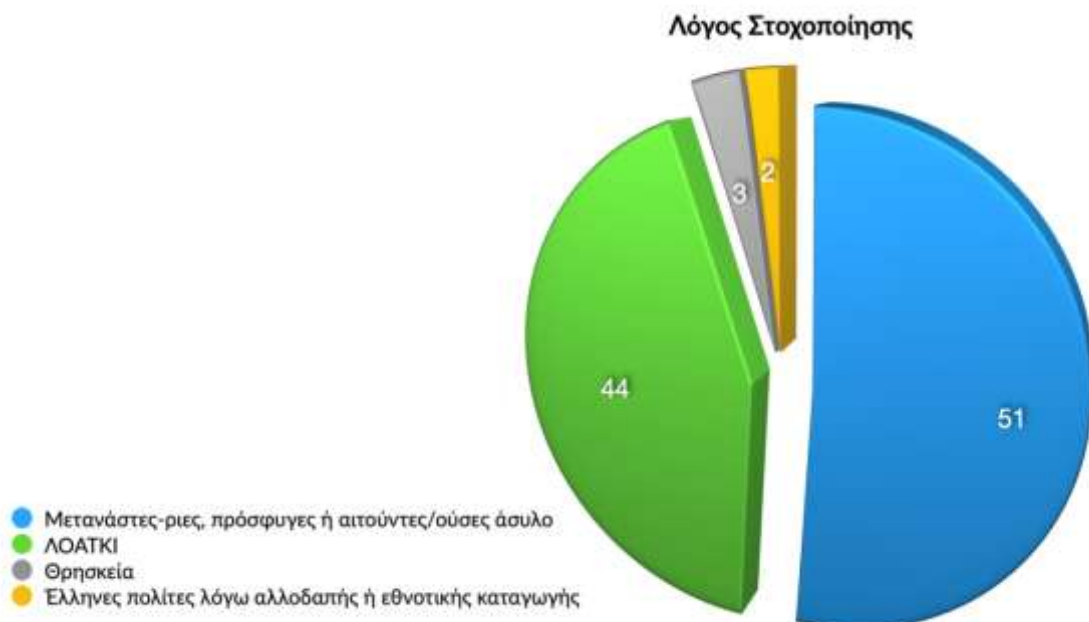
4.1.1 Αύξηση ρατσιστικών επιθέσεων - Εμφάνιση εθνικιστικών οργανώσεων.

Ο μεγάλος αριθμός προσφύγων και μεταναστών εντός του ελληνικού εδάφους, σε συνδυασμό με την βεβαρυμμένη οικονομική κατάσταση της χώρας, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση φαινομένων περιθωριοποίησης μεγάλου αριθμού ατόμων. Δημιουργήθηκε ένα έντονο κλίμα δυσαρέσκειας, με αυξητικές τάσεις, απέναντι στους μετανάστες και πρόσφυγες (Κυπριώτη Λοΐζου, 2020). Άρχισαν να επικρατούν εκφράσεις «Γυρίστε πίσω, δεν χωράμε, η Ελλάδα μόνο για τους Έλληνες κ.α»

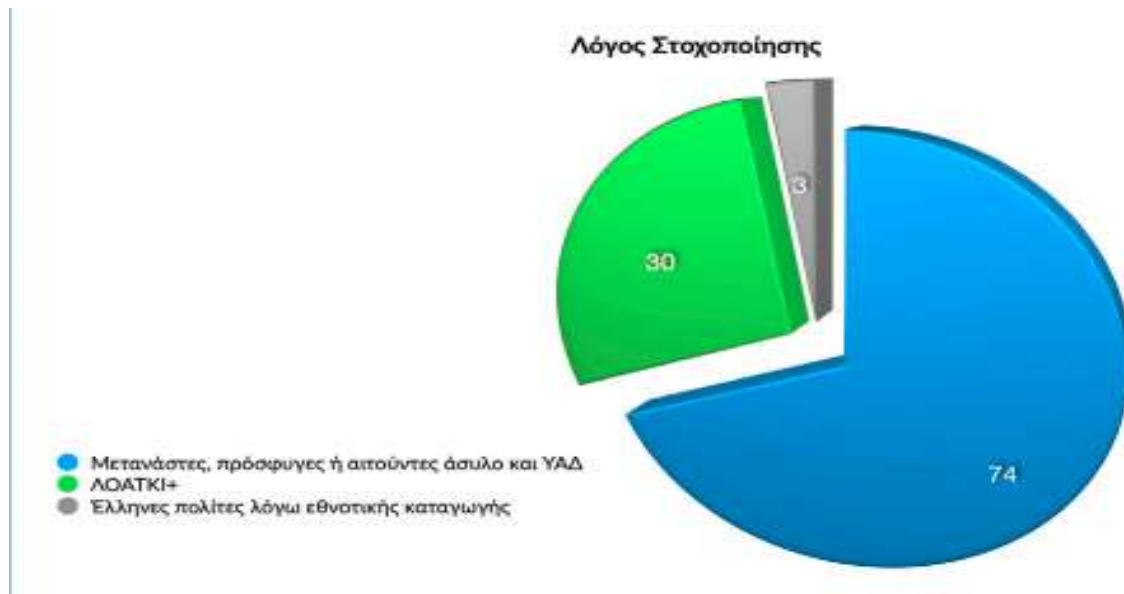
Στην Ελλάδα πλέον ο εθνικιστικός ρατσισμός τροφοδοτείται από την Ξενοφοβία και τον «κίνδυνο» από τους μετανάστες. Τον φόβο αυτό εκμεταλλεύτηκαν εκλογικά ακροδεξιά κόμματα και οργανώσεις, με στοιχεία νεοναζισμού, τα οποία έκαναν την εμφάνιση τους. Η επιβίωση αυτών των οργανώσεων βασίστηκε στην καλλιέργεια μιας έντονης, αλλά και άκρως επικίνδυνης ρατσιστικής υπερεθνικοφροσύνης (Χατζηγάκης, 2017). Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την εκδήλωση ρατσιστικών ενεργειών και την έξαρση ρατσιστικής βίας. Πλέον είναι γεγονός ότι από το 2012 και έπειτα η αύξηση των μεταναστευτικών και προσφυγικών

ρών άλλαξε τις εκλογικές προτιμήσεις πολλών ελλήνων (Vasilakis, 2017). Το 2012 δεν αποτέλεσε έκπληξη η είσοδος της Χρυσής Αυγής στη Βουλή των Ελλήνων. Παρατηρήθηκε ένα αίσθημα δυσαρέσκειας των πολιτών προς τις εκάστοτε κυβερνήσεις, λόγω αποτυχίας επίλυσης τόσο των οικονομικών προβλημάτων, όσο και των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν, λόγω της αύξησης του αλλοδαπού πληθυσμού.

Η ξеноφοβία έχει αρχίσει να παίρνει τρομακτικές διαστάσεις. Πολλοί πιστεύουν ότι οι μετανάστες ευθύνονται για την κατάσταση της οικονομίας και ότι προσπαθούν να αλλοιώσουν την εθνική ταυτότητα των Ελλήνων (Γαλάνης, 2012). Ταυτόχρονα φαινόμενα ρατσιστικής βίας παίρνουν τη θέση τους στα καθημερινά δελτία ειδήσεων. Στους παρακάτω πίνακες για το 2019 και 2020 παραθέτονται στοιχεία ρατσιστικών επιθέσεων. Παρουσιάζει ενδιαφέρον να δούμε ότι τα περιστατικά βίας σε μετανάστες, αυξήθηκαν, παρά την πτώση των ποσοστών της Χρυσής Αυγής το έτος 2020, αλλά και την σταδιακή μείωση των ροών από το 2016 έως το 2017 (UNHCR, 2021).

Γράφημα 4. Περιστατικά ρατσιστικής βίας έτους 2019 (Πηγή: UNHCR, 2021)

Γράφημα 5. Περιστατικά ρατσιστικής βίας έτους 2020 (Πηγή: UNHCR, 2021)

Με βάση τα παραπάνω κατανοούμε ότι ο κίνδυνος αύξησης ρατσιστικών επιθέσεων είναι μεγάλος αλλά και ότι το κλίμα δυσaráσκειας απέναντι στους αλλοδαπούς μεγαλώνει. Μία χώρα όπως η Ελλάδα, από όπου ξεκίνησε η Δημοκρατία, μία χώρα με ίσα δικαιώματα για όλους, αλλά και μία χώρα όπου τις δεκαετίες του 60 και 70 απαριθούσε χιλιάδες μετανάστες προς την Γερμανία και Αμερική, δυστυχώς λόγω της τεράστιας οικονομικής κρίσης σε συνδυασμό με την ανεξέλεγκτη εισροή προσφύγων και μεταναστών, μεταμορφώνεται σε μία ξενοφοβική και αφιλόξενη χώρα.

4.1.2 Συγκέντρωση μεταναστών-προσφύγων σε συγκεκριμένες περιοχές, δημιουργία "γκέτο".

Όπως αναφέραμε ο εγκλωβισμός πολλών μεταναστών και προσφύγων και η μη δυνατότητα μετακίνησής τους σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, είχε σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση διαφόρων κοινωνικών κινδύνων. Άρχισε να δημιουργείται στους εγκλωβισμένους η ιδέα του εγκλεισμού τους σε υπό τύπου «στρατόπεδα συγκέντρωσης».

Η συνεχόμενη αύξηση των ροών από το 2009 και μετά, είχε σαν αποτέλεσμα περιοχές σε μεγάλα αστικά κέντρα, να μετατρέπονται σε γκέτο, περιοχές όπου οι μειονότητες είναι πλέον πλειονότητες. Οι μετανάστες που διαμένουν σε αυτές τις συνοικίες κατηγορούνται για παραβατικότητα, ενώ ταυτόχρονα περιθωριοποιούνται και κατηγορούνται ως υπεύθυνοι για την άσχημη κατάσταση (κοινωνική) που επικρατεί εκεί (Γαλανόπουλος κ.α, 2013). Παράδειγμα αποτελεί η περιοχή του Αγ. Παντελεήμονα στην Αττική, όπου ένας μεγάλος αριθμός αλλοδαπών (νόμιμοι και μη) διαμένει εκεί. Πολλές περιοχές έγιναν άβατο, Έλληνες που επί σειρά ετών διέμεναν στις περιοχές αυτές αναγκάστηκαν να εκτοπιστούν σε άλλες

περιοχές. Έγιναν οι γνωστές συνοικίες των «ξένων» και άρχισε να δημιουργείτε σταδιακά, ένα είδος «γκετοποίησης». Ακόμα και εντός των δομών και κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης (ΚΥΤ) έχουν δημιουργηθεί γκέτο με βάση την χώρα προέλευσης τους.

Για να μπορέσουν αυτοί οι άνθρωποι να ζήσουν με ασφάλεια και αξιοπρέπεια, είναι απαραίτητη η ύπαρξη κατάλληλων υποδομών. Σε μια προσπάθεια να καλύψει τα κενά της σε υποδομές η Ελλάδα, προέβη ακόμα και στην μίσθωση ξενοδοχειακών μονάδων (Ρόκου, 2019). Η χώρα μας, λόγω της οικονομικής κρίσης, παρά τις προσπάθειες της, όχι μόνο αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις τεράστιες οικονομικές απαιτήσεις, αλλά βρέθηκε και εντελώς απροετοίμαστη απέναντι στο αυξανόμενο φαινόμενο της μετανάστευσης, σε μια περίοδο ύφεσης με ήδη χαμηλό το βιοτικό επίπεδο του γηγενή πληθυσμού της (Κυπριώτη Λοΐζου, 2020). Ο κίνδυνος της αύξησης των περιοχών αυτών και η επέκτασή τους και σε άλλες περιοχές (όχι απαραίτητα μεγάλα αστικά κέντρα) συνεχίζει να υφίσταται και ολοένα αυξάνεται.

4.1.3 Αύξηση εγκληματικότητας.

Η αύξηση των αλλοδαπών εντός του ελληνικού εδάφους δυστυχώς συνδυάστηκε με την αύξηση της εγκληματικότητας. Για την αύξηση αυτή δεν ευθύνονται μόνο οι αλλοδαποί αλλά, η όλη γενικότερα διαμορφωμένη κατάσταση. Η οικονομική κρίση έφερε σε κατάσταση οικονομικής εξαθλίωσης όχι μόνο τους Έλληνες αλλά και τους αλλοδαπούς. Οι ηθικοί φραγμοί σπάνε και ο αγώνας επιβίωσης πολλές φορές οδηγεί σε εγκληματικές ενέργειες. Σίγουρα ως Έλληνες θέλουμε να πιστεύουμε ότι οι εγκληματικές ενέργειες οφείλονται στην οικονομική εξαθλίωση και όχι όπως λένε μερικοί «αυτοί έτσι έχουν μάθει ή τα εγκλήματα αυτά είναι φυσιολογικά στην χώρα τους».

Εκτός των συνθηκών διαβίωσης που οδηγούν τους αλλοδαπούς σε εγκληματικές ενέργειες, ένας άλλος λόγος είναι και η κοινωνική απομόνωση, η οποία τους ωθεί πολλές φορές στην δημιουργία ομάδων – συμμοριών που διαπράττουν εγκλήματα. Επίσης ένας πολύ σημαντικός παράγοντας αύξησης της εγκληματικότητας είναι η μη δυνατότητα ταυτοποίησης των παράτυπων μεταναστών. Αρκετοί από αυτούς που εισήλθαν εντός του ελληνικού εδάφους, ήταν εγκληματικά στοιχεία και στην χώρα προέλευσής τους. Η αδυναμία εντοπισμού αυτών κατά την είσοδο τους ανέβασε κατά πολύ τα ποσοστά εγκληματικότητας. Ενδεικτικά παραθέτουμε τον πίνακα 7 και το γράφημα 8, όπου φαίνεται ότι το 30% περίπου των εγκληματικών ενεργειών για το έτος 2020 διαπράχθηκαν από αλλοδαπούς. Ενώ στο γράφημα 8 αντιλαμβανόμαστε μια σταδιακή αύξηση από το 2015 και μετά των εγκληματικών ενεργειών που διαπράττονται από αλλοδαπούς. Αν αναλογιστούμε τον αριθμό των αλλοδαπών και των ημεδαπών εντός του ελληνικού εδάφους τότε μιλάμε για ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (Ελληνική Αστυνομία - Στατιστική Επετηρίδα 2020, ΕΛΣΤΑΤ 2021).

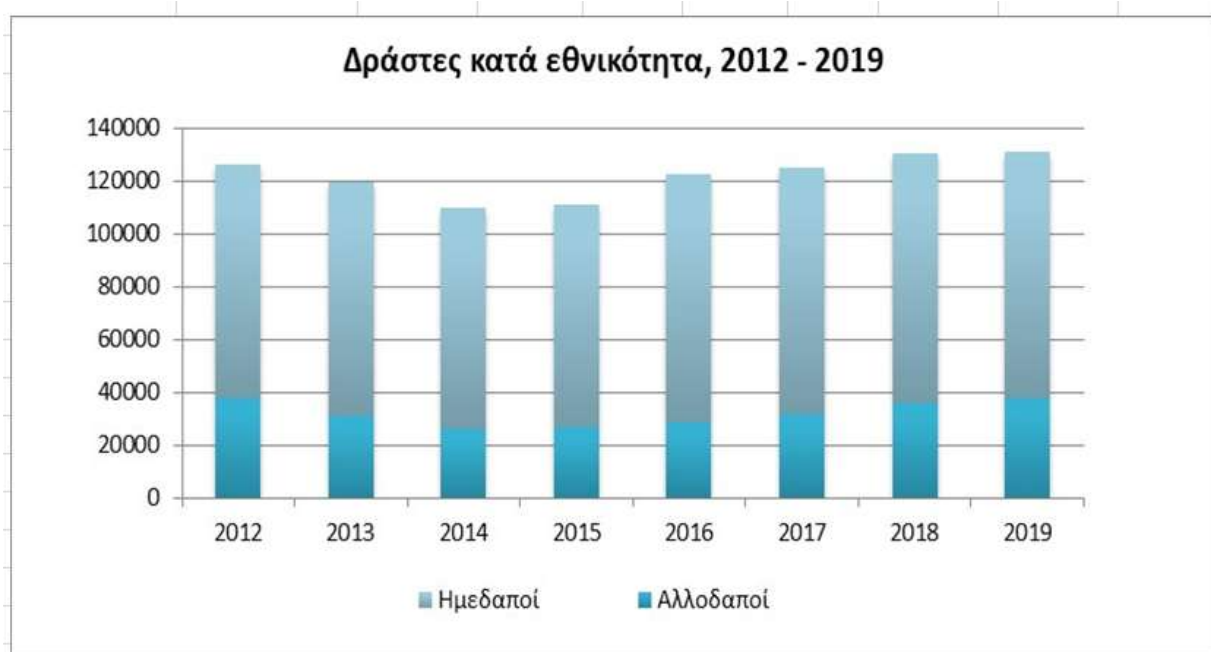
Πίνακας 7. Πίνακας Δραστών κατά εθνικότητα και μήνα έτους 2020 (Πηγή: Ελληνική Αστυνομία - Στατιστική Επετηρίδα 2020)

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

ΔΡΑΣΤΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ, ΓΝΩΣΤΟΙ ΤΟ ΜΗΝΑ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ, ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΕΣ Ή ΜΗ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ, ΠΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΦΘΗΚΑΝ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΕΤΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ (ΗΜΕΔΑΠΟΙ – ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ) ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ. (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ, ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΑ)

ΜΗΝΑΣ	ΔΡΑΣΤΕΣ ΓΝΩΣΤΟΙ ΤΟ ΜΗΝΑ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ (ΚΥΤΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΟΙ)						
	ΚΑΤΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ			ΔΕΝ ΣΥΛΛΗΦΘΗΣΑΝ		ΣΥΛΛΗΦΘΗΣΑΝ	
	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΑΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΑΝΔΡΑΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ
Ιανουάριος	3613	6219	9832	3006	798	5350	686
Φεβρουάριος	3598	6380	9978	3075	760	5470	673
Μάρτιος	2408	5598	8006	2763	679	4024	540
Απρίλιος	1728	4774	6502	2257	660	3286	379
Μάιος	2458	6562	9020	3057	803	4627	534
Ιούνιος	2815	7278	10093	3040	803	5428	741
Ιούλιος	3929	8117	12046	3762	1088	6141	1054
Αύγουστος	3664	7041	10705	3071	1003	5594	1037
Σεπτέμβριος	3399	7138	10537	3259	958	5328	892
Οκτώβριος	3380	7154	10534	3548	894	5216	781
Νοέμβριος	2409	5616	8025	2673	837	3932	588
Δεκέμβριος	2147	5713	7860	2521	840	3917	581
ΣΥΝΟΛΟ	35548	77591	113139	38826	11296	58033	8578

Γράφημα 6. Δράστες αδικημάτων κατά εθνικότητα 2012-2021 (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2021)

Επίσης στον παραπάνω γράφημα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι, ενώ από το 2015 μέχρι το 2018 είχαμε μια πτώση του εισερχόμενου πληθυσμού, οι αλλοδαποί δράστες αυξάνονται. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί ή ότι το 2015 με το μεγάλο ρεύμα μεταναστών και προσφύγων, λόγω των ανεξέλεγκτων ροών, εισήλθαν πολλά εγκληματικά στοιχεία, ή ότι λόγω των άσχημων οικονομικών συνθηκών πολλοί έχουν καταφύγει σε εγκληματικές ενέργειες.

Ακόμα και η δημιουργία των λεγόμενων γκέτο βοηθούν στην αύξηση της εγκληματικότητας. Ολόκληρες περιοχές είναι χωρισμένες σε συμμορίες που πολλές φορές δρουν ανεξέλεγκτα. Παράνομοι αλλοδαποί, των οποίων η ταυτοποίηση δεν έγινε ποτέ, χωρίς έγγραφα, ενίοτε με ψευδή στοιχεία, έχουν απόλυτη ελευθερία κινήσεων. Βάση στοιχείων από την ΕΛΛΑΣ το 2016 και 2017 οι εγκληματικές οργανώσεις αλλοδαπών δραστηριοποιούνται κυρίως στο λαθρεμπόριο, την πλαστογραφία, το παραεμπόριο, ακόμα και την εμπορία ανθρώπων (Λαμπροπούλου, 2018). Συμπλοκές μεταξύ συμμοριών αφήνουν πίσω τους πολύ συχνά νεκρούς και σοβαρά τραυματίες. Επιθέσεις σε πεζούς αλλά και σε ΙΧ με σκοπό την ληστεία αποτελούν καθημερινά φαινόμενα. Τα φαινόμενα της πορνείας και του εμπορίου ναρκωτικών παίρνουν τρομακτικές διαστάσεις. Περιστατικά βιασμών και δολοφονιών ημεδαπών από αλλοδαπούς, προκαλούν δυσαρέσκεια και οργή, φουντώνοντας τα ρατσιστικά ένστικτα πολλών ημεδαπών,

4.1.4 Κίνδυνοι στον τομέα της υγείας.

Η αύξηση του αριθμού των μεταναστών και προσφύγων, άρχισε να προκαλεί ανησυχία στον τομέα της υγείας. Πολλοί πιστεύουν ότι οι εξαθλιωμένοι, από τις άσχημες συνθήκες,

άνθρωποι που φτάνουν από χώρες της Μέσης Ανατολής και Αφρικής, προέρχονται από ένα περιβάλλον υποανάπτυκτο. Αυτό σε συνδυασμό με το άγνωστο σύστημα υγείας των χωρών προέλευσης, είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μία ανησυχία στον ντόπιο πληθυσμό (Κυπριώτη Λοΐζου, 2020). Όλοι πιστεύουν ότι οι μετανάστες – πρόσφυγες είναι φορείς μεταδοτικών ασθενειών, αυτό όμως δεν είναι αλήθεια. Οι πρόσφυγες δεν είναι αυτοί που φέρουν τα μεταδοτικά νοσήματα στην Ευρώπη. Η κατάσταση υγείας τους γενικά είναι ίδια με αυτή του πληθυσμού της χώρας υποδοχής. Σε αρκετές περιπτώσεις και καλύτερη λόγω καλύτερης διατροφικής συνήθειας (όχι έτοιμα φαγητά, όχι αλκοόλ κ.α)(Αγγελίδης, 2019). Σύμφωνα με την έκθεση του ΠΟΥ (Παγκόσμιος οργανισμός υγείας) του 2019 οι μετανάστες είναι ευάλωτοι σε ασθένειες κατά την μετακίνηση τους και κατά την τοποθέτηση τους σε προσωρινά καταλύματα (Onmed.gr , 2019).

Η συσσώρευση πολλών ατόμων σε δομές, ΚΥΤ ή ακόμα και σε ενοικιαζόμενες οικίες, πέραν της προβλεπόμενης χωρητικότητας, σίγουρα αποτελεί εστίες ασθενειών. Βλέπουμε συχνά στις ειδήσεις μετανάστες οι οποίοι νοικιάζουν κατοικίες, εντός των οποίων διαμένει υπερβολικά μεγάλος αριθμός ατόμων, χωρίς να πληρούνται οι συνθήκες υγιεινής. Η όλη κατάσταση μετά τον Δεκέμβριο του 2019 και την εμφάνιση του covid-19 έγινε ακόμη πιο σοβαρή. Ο φόβος για την εξάπλωση της πανδημίας, μας έκανε πιο επιφυλακτικούς. Πέρα όμως από την ευρύτερη ανησυχία που δικαιολογημένα δημιουργήθηκε, θα πρέπει να τονίσουμε ότι δεν έχει υπάρξει κάποιο κρούσμα μετάδοσης ιού ή άλλων σοβαρών ασθενειών από μετανάστες. Αυτό βέβαια δεν αναιρεί το γεγονός, ότι οι συνθήκες διαβίωσης τους αποτελούν μεγάλο πρόβλημα και η χώρα μας θα πρέπει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να προληφθούν τυχόν μεταδοτικές ασθένειες.

Είναι λοιπόν βασικό να υπάρξει τόσο καθολική όσο και ισότιμη κάλυψη της υγείας του πληθυσμού. Αν και η παροχή κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης και υγιεινής στους πρόσφυγες αποτελεί κύριο μέρος του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Αγγελίδης, 2019), δεν θα πρέπει να ξεχνάμε και τις δυνατότητες που έχει η κάθε χώρα για να ανταπεξέλθει σε αυτό το έργο. Το υπάρχων σύστημα υγείας στην Ελλάδα τα τελευταία δύο χρόνια δοκιμάζεται. Λόγω της πανδημίας του Covid-19 κλήθηκε να περιθάψει περισσότερους ασθενείς από όσους άντεχε στο παρελθόν και παρόλα αυτά βγήκε νικητής. Δεν είμαστε μία χώρα με υπέρογκα κονδύλια στον τομέα της υγείας, αλλά είμαστε μία χώρα με δύναμη και θέληση, η οποία αντέχει στις δύσκολες καταστάσεις. Ο κίνδυνος εξάπλωσης μίας μεταδοτικής ασθένειας πάντα θα υπάρχει, αλλά τα μέτρα τα οποία λαμβάνουμε σαν χώρα, εκτιμώ ότι θα τον διαχειριστούν σε ικανοποιητικό βαθμό.

4.1.5 Αλλοίωση εθνικής ταυτότητας.

Η Ελλάδα θεωρείται μία από τις «πύλες» εισόδου από την ανατολή στη δύση. Λόγω της αύξησης των μεταναστών και προσφύγων στην Ελλάδα, από μουσουλμανικές κυρίως χώρες,

άρχισε να δημιουργείται ο φόβος για την αλλοίωση της εθνικής ταυτότητας και συγκεκριμένα της ελληνικής ορθόδοξης χριστιανικής ταυτότητας (Sakellariou 2017, Κυπριώτη Λοΐζου 2020). Πλέον η δημιουργία ομάδων με κοινά χαρακτηριστικά του κράτους προέλευσης (ήθη, έθιμα, θρησκεία) είναι πραγματικότητα. Η πολυπολιτισμικότητα είναι γεγονός, η ύπαρξη όμως της εθνικής ταυτότητας ενός κράτους για την επιβίωση του είναι απαραίτητη.

Η ισλαμοφοβία αρχίζει να εμφανίζεται και στην Ελλάδα. Η δημιουργία των λεγόμενων γκέτο ενισχύει την φοβία αυτή. Είναι φανερό από τις αντιδράσεις μερίδας ελλήνων πολιτών, στην δημιουργία θρησκευτικών χώρων για τους αλλόθρησκους αλλοδαπούς. Οι «ανήσυχοι» αυτοί Έλληνες βρίσκουν παρηγοριά στους κόλπους εθνικιστικών οργανώσεων, που σκοπό έχουν την δημιουργία αισθημάτων μίσους και απαξίωσης.

Θα μπορούσαμε να πούμε όμως ότι η ανεξέλεγκτη εισροή μεταναστών προκαλεί απειλή για την κοινωνική συνοχή μιας χώρας. Τα διαφορετικά ήθη και έθιμα, το διαφορετικό πολιτιστικό και πολιτισμικό επίπεδο καθώς επίσης και η διαφορετική θρησκεία τους ωθεί στην δημιουργία κλειστών κοινωνιών. Παρά την προσπάθεια πολλές φορές από την ελληνική κοινωνία να απορροφηθούν στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, οι ίδιοι δεν επιθυμούν. Πιστεύουν ότι έτσι αποκτούν ένα είδος κοινωνικής ανεξαρτησίας και προσπαθούν με κάθε τρόπο να επιβάλουν την δική τους ταυτότητα στον ντόπιο πληθυσμό (Επιτήδειος, 2010). Στο σημείο αυτό η πολιτεία πρέπει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποφεύγονται τέτοιου είδους περιστατικά.

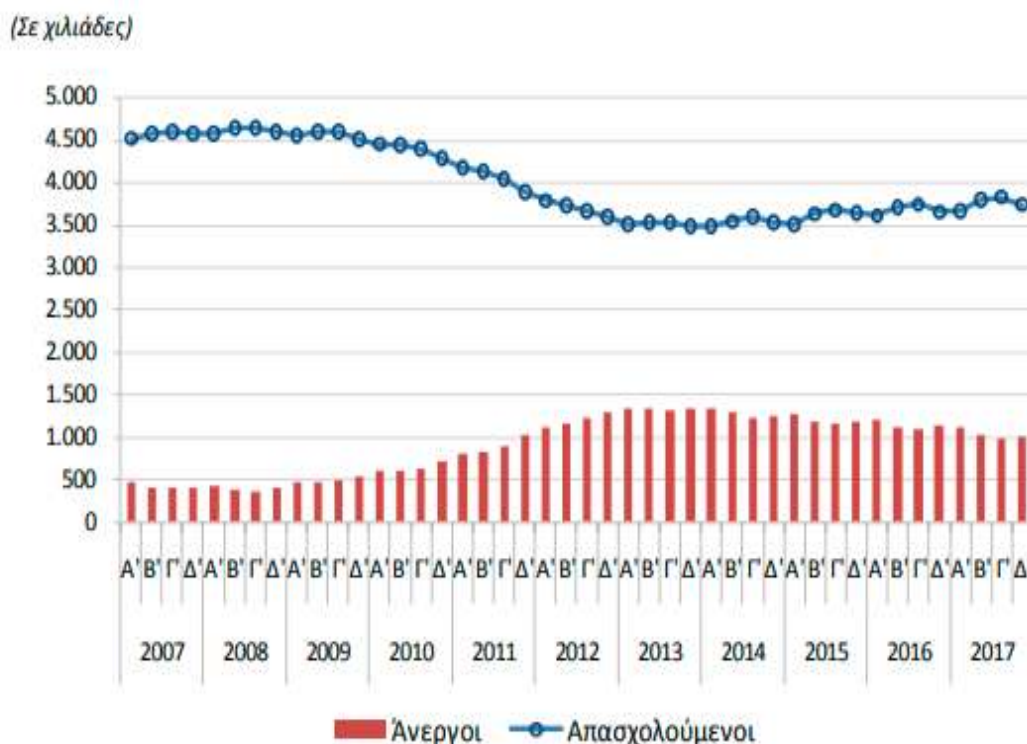
Είναι δεδομένο ότι ο αλλοδαπός πληθυσμός αυξάνεται σταδιακά. Αυτό σε συνδυασμό με την υπογεννητικότητα των Ελλήνων προκαλεί ανησυχίες. Ανησυχίες ότι τα επόμενα χρόνια οι Έλληνες στην Ελλάδα θα γίνουν «μειονότητα». Σίγουρα με το πέρασμα των ετών θα γίνουν ενώσεις διαφόρων εθνικοτήτων από γάμους παιδιών τρίτης γενιάς. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα νέα ήθη και έθιμα από τέτοιες ενώσεις να περάσουν στις επόμενες γενιές. Αυτό δεν σημαίνει όμως και αλλοίωση της εθνικής ταυτότητας. Παράδειγμα αποτελούν οι έλληνες μετανάστες στο εξωτερικό που διατηρούν σε πολύ υψηλό ποσοστό τον ελληνικό φρόνημα. Το ελληνικό κράτος πρέπει να ενεργοποιήσει κατάλληλους μηχανισμούς ως προς την αφομοίωση αυτού του πληθυσμού, την μετάδοση σε αυτούς της ελληνικής κουλτούρας και παιδείας, καθώς και την ομαλότερη ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία.

4.1.6 Αύξηση ανεργίας.

Σύμφωνα με έρευνες του Εθνικού Κέντρου Ερευνών, 6 στους 10 Έλληνες (ποσοστό 59%) πιστεύει ότι υπαίτιοι για την ανεργία των Ελλήνων είναι οι μετανάστες (Protothema, 2017). Η αύξηση των μεταναστών εντός του Ελλαδικού χώρου αυξάνει τα ποσοστά των ανειδίκευτων εργατών. Τα ημερομίσθια πέφτουν, με αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας του γηγενή πληθυσμού (μη συμφέρουσα αμοιβή), αφού πολλές φορές οι ανάγκες διαβίωσης τους είναι

μεγαλύτερες από αυτές των μεταναστών (και κατά πολύ μεγαλύτερες από αυτές των παράτυπων μεταναστών).

Ειδικά στην Ελλάδα όπου η οικονομία της στηρίζεται σε ένα μεγάλο ποσοστό στην αγροτική παραγωγή, η ανάγκη για φθηνό εργατικό δυναμικό είναι μεγάλη. Δεν είναι τυχαίο ότι ο μεγαλύτερος αριθμός εργατών σε αγροτικές εργασίες είναι αλλοδαποί. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο παρακάτω πίνακας όπου φαίνεται η αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα από το 2009 (έναρξη οικονομικής κρίσης, αλλά παράλληλα και έναρξη της αύξησης των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών). Μπορούμε να δούμε στο παρακάτω γράφημα ότι από το 2013 έως το 2015 όπου είναι και τα έτη με τις μεγαλύτερες ροές, έχουμε μεγάλα ποσοστά ανεργίας (ΕΛΣΤΑΤ, 2018).

Γράφημα 7. Αριθμοί ανέργων και απασχολούμενων (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2018).

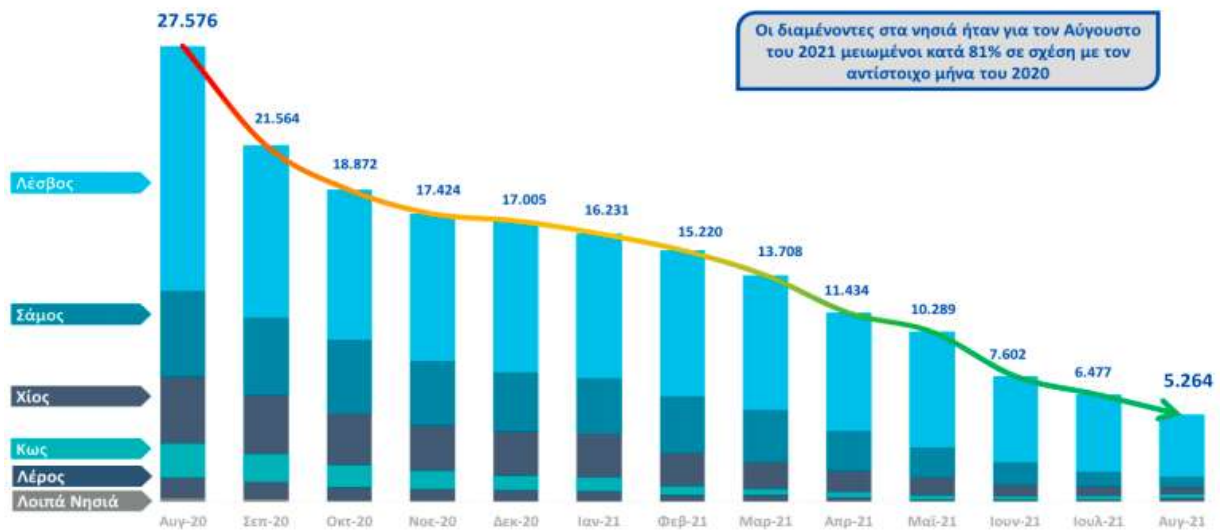
Παράλληλα διαπιστώνουμε ότι από το 2016 τα ποσοστά ανεργίας πέφτουν παράλληλα με την πτώση των μεταναστευτικών ροών που είδαμε παραπάνω. Άρα διαπιστώνουμε μία συσχέτιση μεταξύ ανεργίας και μεταναστευτικών ροών

Σε χώρες όπως η Γερμανία, με ισχυρή βιομηχανία, η είσοδος νέου εργατικού δυναμικού βοηθάει την όλη οικονομική κατάσταση της χώρας. Αυτό γίνεται γιατί αυξάνεται η βιομηχανική παράγωγή, οι εμπορικές συναλλαγές καθώς και οι ιδιωτικές επενδύσεις. Η Ελλάδα όμως δεν ανήκει στις χώρες, η οποία θα μπορούσε να προσφέρει πληθώρα θέσεων εργασίας, αφού μιλάμε για μηδενικά ποσοστά βιομηχανικής ανάπτυξης.

4.1.7 Πτώση τουρισμού.

Η Ελλάδα λόγω του μεγάλου αριθμού νησιών αλλά και της τεράστιας φυσικής ομορφιάς της αποτελούσε ανέκαθεν τουριστικό προορισμό για πλήθος ανθρώπων από όλο τον κόσμο. Ο τουρισμός για την Ελλάδα αποτελεί τον σημαντικότερο τομέα στην οικονομική της ανάπτυξη. Δυστυχώς όμως ο τομέας αυτός δέχθηκε πολύ ισχυρά χτυπήματα με την αύξηση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών. Τα νησιά του Βορειοανατολικού και νοτιοανατολικού Αιγαίου δέχθηκαν το μεγαλύτερο πλήγμα, διότι τα μεγαλύτερα κύματα μεταναστών και προσφύγων αποβιβάστηκαν στα νησιά αυτά, με ιδιαίτερη αύξηση τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι επιπτώσεις πάρα πολλές, αφού επηρεάστηκαν διάφορες οικονομικές δραστηριότητες και εμπορικές συναλλαγές (Κυπριώτη Λοΐζου, 2020).

Βρετανοί τουρίστες το 2015 που επισκέφθηκαν την Κω για διακοπές είχαν δηλώσει, ότι οι διακοπές τους μετατράπηκαν σε εφιάλτη. Παρομοίωσαν το νησί της Κω σαν ένα τεράστιο στρατόπεδο προσφύγων (Κουσουνης, 2015). Ενδεικτικά στα νησιά Χίο και Λέσβο το 2016 η πτώση στον τουρισμό άγγιξε το 60%, ποσοστό το οποίο από μόνο του μας δίνει να καταλάβουμε το μέγεθος της οικονομικής καταστροφής των νησιών, αλλά και γενικότερα την απώλεια δημόσιων εσόδων για το κράτος (Κουσουνης, 2016). Λόγω του μεγάλου αριθμού προσφύγων στα νησιά αλλά και της μικρής χωρητικότητας των Δομών και ΚΥΤ, μεγάλος αριθμός μεταναστών και προσφύγων περιφερόταν ανεξέλεγκτα εντός των κεντρικών λιμένων των νησιών. Φαινόμενα εγκληματικότητας και παραβατικότητας αυξήθηκαν, αλλά δημιουργήθηκαν και τεράστια προβλήματα στον τομέα της δημόσιας υγείας. Το κράτος τα τελευταία χρόνια κάνει μια πολύ μεγάλη προσπάθεια μείωσης των μεταναστών και προσφύγων που διαμένουν στα νησιά και αιτούνται άσυλο. Τον Αύγουστο του 2021 ο αριθμός αυτός άγγιξε τις 5500 περίπου, σε σχέση με τον Αύγουστο του 2020 που ήταν περίπου 27500 (μείωση κατά 81%), όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα (Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου, 2021). Το ελληνικό κράτος πρέπει μετά την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί στο Αφγανιστάν να τηρεί ετοιμότητα, ώστε τα ελληνικά νησιά να μην «βουλιάξουν» ξανά από τον μεγάλο αριθμό προσφύγων και μεταναστών.

Γράφημα 8. Σύνολο διαμενόντων στα νησιά από Αυγ 2020 έως Αυγ 2021 (Πηγή: Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου, 2021).

4.1.8 Πρόκληση τρομοκρατικού χτυπήματος.

Ο φόβος για παράνομες εισόδους στη χώρα μας, με σκοπό να περάσουν στην Ευρώπη, ατόμων με διασυνδέσεις στο ISIS και άλλες τρομοκρατικές οργανώσεις, γίνεται όλο και μεγαλύτερος. Ο φόβος αυτός ενισχύεται με τις τρομοκρατικές επιθέσεις που εκδηλώθηκαν σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, όπου οι δράστες κατά το πέρασμα τους στην Ευρώπη είχαν σαν πύλη εισόδου την Ελλάδα (τρομοκρατική ενέργεια στο Παρίσι 2015). Παρατηρούμε λοιπόν ότι η Ελλάδα και γενικότερα η Ε.Ε. λόγω των ελλিপών στοιχείων, αδυνατούν να ταυτοποιούν πλήρως τα άτομα που εισέρχονταν σε αυτές. Βέβαια δεν πρέπει να ξεχνάμε και την πληθώρα παράτυπων μεταναστών των οποίων η ταυτοποίηση είναι πολύ δύσκολη, λόγω έλλειψης ταξιδιωτικών εγγράφων και ταυτοτήτων.

Τα προηγούμενα χρόνια έγινε γνωστό ότι στην Ελλάδα δραστηριοποιήθηκε πλήθος μυστικών υπηρεσιών προς αναζήτηση υπόπτων μεταναστών με επαφές στον ISIS (Θανάσουλας, 2020). Η ανώτατη εισαγγελέας της Ε.Ε. προειδοποίησε ότι τρομοκράτες του ISIS φτάνουν στην Ευρώπη κρυμμένοι μεταξύ μεταναστών που διασχίζουν τη Μεσόγειο με βάρκες, ενώ τρομοκρατικές ομάδες όπως το ISIS αποκτούν τεράστια έσοδα, από τη διακίνηση ανθρώπων, για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Newton, 2015). Το 2016 αναγνωρίστηκαν δύο πιθανοί δεσμοί με τρομοκράτες από την EUROPOL, που στάλθηκε για να διενεργήσει ελέγχους ασφαλείας σε χιλιάδες μετανάστες που έφτασαν στην Ελλάδα. Με το πέρασμα της έρευνας αποκαλύφθηκε ότι με τις νέες αφίξεις εντοπίστηκαν 68 ύποπτοι για εγκληματικές ενέργειες. Επισημαίνεται ότι ένας από τους βομβιστές αυτοκτονίας που ανατινάχτηκε στο Παρίσι το 2015 είχε εισέλθει στην Ελλάδα με πλοίο μεταναστών με πλαστό συριακό διαβατήριο. Όλα τα παραπάνω εντείνουν τους φόβους ότι το ISIS χρησιμοποιεί τη

μεταναστευτική κρίση για να μεταφέρει τζιχαντιστές στην Ευρώπη, ώστε να προκαλέσουν καταστροφικές επιθέσεις εναντίον αμάχων (Beckford, 2016).

Επίσης ένας πολύ μεγάλος φόβος είναι η ριζοσπαστικοποίηση νέων σε ηλικία μεταναστών. Η μεγάλη παραμονή μεταναστών εντός της ελληνικής επικράτειας, οι όχι τόσο καλές συνθήκες διαβίωσης αλλά και η συσσώρευση πολλών μεταναστών σε κέντρα ταυτοποίησης και δομών, μπορεί να οδηγήσει στην ριζοσπαστικοποίηση πολλών νέων ατόμων (Ντόκος, 2016). Δεν πρέπει λοιπόν η χώρα μας, να αποκλείει την «μεταμόρφωση» τυχόν μεταναστών σε μοναχικούς λύκους οι οποίοι μπορούν να δράσουν στο όνομα της Τζιχάντ, προβαίνοντας σε βίαιες επιθέσεις σαν αυτές που πραγματοποιήθηκαν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Πώποτας και Καλύβα, 2020) Ενδιαφέρων παρουσιάζει το παρακάτω γράφημα στο οποίο φαίνονται οι συλλήψεις για τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη που πραγματοποιήθηκαν με θρησκευτικά κίνητρα, ενώ οι δράστες είναι κυρίως άτομα που πιθανόν ριζοσπαστικοποιήθηκαν μέσω διαδικτύου.

Γράφημα 9. Τρομοκρατικές επιθέσεις με κίνητρο την θρησκεία (Πηγή: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021b)

Η Ελλάδα σίγουρα με τα μέχρι τώρα στοιχεία δεν είναι στόχος τρομοκρατικών ενεργειών. Η θωράκιση όμως των μεγάλων ευρωπαϊκών κρατών κατά της τρομοκρατίας, αναγκάζουν τους τρομοκράτες να αναθεωρήσουν την λίστα τους με ποιο εύκολους στόχους όπως είναι η Ελλάδα (Ντόκος, 2016). Δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι η Ελλάδα είναι μία χώρα απίστων, για τους σκληροπυρηνικούς ισλαμιστές. Ο μεγάλος αριθμός μεταναστών παράτυπων και μη στην Ελλάδα, καθιστά δύσκολη την ικανότητα παρακολούθησης τυχών παράνομων δραστηριοτήτων τους. Η ικανότητα αυτή διαφέρει από κράτος σε κράτος. Η αδυναμία

παρακολούθησης τέτοιων δραστηριοτήτων από κράτη, όπως η Ελλάδα, με περιορισμένες δυνατότητες, σε σχέση με τα οικονομικά ανεπτυγμένα κράτη, μπορεί να επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις στον τομέα της ασφάλειας (Adamsop 2006, Κυπριώτη Λοΐζου 2020). Με βάση τα παραπάνω, ο κίνδυνος για ένα τρομοκρατικό χτύπημα εντός ελληνικού εδάφους (όχι απαραίτητα ελληνικός στόχος, μπορεί κάποιος δυτικός, όπως η πρεσβεία άλλης χώρας) είναι πιθανός. Η διαχείρισή του απαιτεί μία καλά σχεδιασμένη στρατηγική, η οποία θα αποσκοπεί στην καλή συνεργασία με υπηρεσίες πληροφοριών άλλων κρατών και οργανισμών, τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών ασφαλείας και πληροφοριών και την εφαρμογή μίας πολιτικής αποτροπής ριζοσπαστικοποίησης των νεαρών μεταναστών.

4.1.9 Κίνδυνος εκδήλωσης θερμού επεισοδίου με την Τουρκία.

Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις όλα αυτά τα χρόνια δοκιμάζονται καθημερινά, χωρίς να έχουν στην πραγματικότητα ομαλοποιηθεί ποτέ. Η σχέση αυτή μεταξύ των δύο χωρών αναδεικνύει μια μόνιμη σχεδόν αντιπαράθεση, όπου ίσως για πολλούς να θεωρείται ως και ένας αδιάκοπος ακροβατισμός πάνω σε ένα τεντωμένο σκοινί.

Στην Τουρκία από το 2011 και έπειτα, κατέληγαν χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες με σκοπό στην συνέχεια να περάσουν μέσω της Ελλάδας, στην υπόλοιπη Ευρώπη. Τα μέτρα όμως τα οποία λαμβάνει κατά καιρούς η Τουρκία, για τον περιορισμό της εισόδου των μεταναστών και προσφύγων από την Τουρκία προς την Ελλάδα δεν φαίνεται να επαρκούν. Δεν είναι λίγα τα περιστατικά, όπου το τουρκικό λιμενικό, δεν εντόπισε λέμβους με μετανάστες και πρόσφυγες που προσπαθούσαν να εισέλθουν στα ελληνικά χωρικά ύδατα (Kathimerini.gr, 2021). Επίσης σε δημοσιεύματα στον ελληνικό τύπο είδαμε τούρκους στρατιώτες να δείχνουν σε μετανάστες και διακινητές περάσματα στον Έβρο ποταμό (cnn.gr, 2020). Εκμεταλλευόμενοι πλήρως τον πόνο αθώων ψυχών, προσπαθούσαν και προσπαθούν μέχρι και σήμερα να πετύχουν τους στόχους της εξωτερικής πολιτικής τους. Με όπλο τα εκατομμύρια πρόσφυγες εκβιάζουν μέχρι και σήμερα την Ε.Ε στην προσπάθειά τους να ενταχθούν σε αυτή ή να εξασφαλίσουν οικονομικά κονδύλια. Από την αντίθετη μεριά έχουμε την Ελλάδα, η οποία σαν μια πολιτισμένη ευρωπαϊκή χώρα, σεβόμενη το διεθνές δίκαιο, ουδέποτε έθεσε σε κίνδυνο ζωές μεταναστών και ας ήταν αυτή όπου οικονομικά δεν άντεχε το βάρος για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης των ανθρώπων αυτών.

Είδαμε περιστατικά όπου, σε επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στο Αιγαίο, προσπάθησε να εμπλακεί το τουρκικό λιμενικό (Protothema, 2021). Ενώ οι Τούρκοι προσπαθούν να οξύνουν την κατάσταση έτοιμοι πάντα να προκαλέσουν ένα θερμό επεισόδιο, η ελληνική πλευρά πάντα δίνει μία ήρεμη και λογική λύση, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο. Παράδειγμα εκμετάλλευσης από πλευράς Τουρκίας των μεταναστών και προσφύγων, στην προσπάθεια τους να δημιουργήσουν ένα θερμό επεισόδιο, είναι τα γεγονότα του Μαρτίου 2020 στις Καστανιές Έβρου. Η Τουρκία πραγματικά έστησε ένα σκηνικό πολέμου στην πλάτη χιλιάδων

προσφύγων. Προσπάθησε με την βοήθεια τουρκικών στρατιωτικών δυνάμεων τα ξημερώματα της 28ης Φεβρουαρίου 2020 να περάσει ένα πολύ μεγάλο αριθμό μεταναστών και εν συνεχεία την υπόλοιπη ημέρα να περάσει κάποιες χιλιάδες. Ήταν πραγματικά λυπηρό και εξοργιστικό να παρακολουθεί κανείς, την πλήρη εκμετάλλευση αθώων ανθρώπων από την πλευρά της Τουρκίας, με σκοπό την δημιουργία έντασης στην περιοχή και την εκπλήρωση τυχόν επιδιώξεών της. Η εκδήλωση θερμού επεισοδίου και κατά επέκταση μια ευρύτερη συμπλοκή ήταν θέμα χρόνου και «κακιάς στιγμής». Για άλλη μια φορά οι Ελληνικές δυνάμεις έδειξαν την ετοιμότητα και τον επαγγελματισμό τους, αντιδρώντας ψύχραιμα και αποτελεσματικά.

Όσο η Τουρκία χρησιμοποιεί τους χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες ως όπλο για να πετύχει τους στόχους της, τόσο ο κίνδυνος για την εκδήλωση ενός θερμού επεισοδίου (το οποίο μπορεί να προκληθεί και από ένα απλό ατύχημα) με καταστροφικές συνέπειες για την χώρα, μεγαλώνει.

4.1.10 Εμφάνιση φαινομένων κατασκοπίας.

Κράτος το οποίο να είναι εντελώς προφυλαγμένο δεν υφίσταται. Η συμφωνία του Σένγκεν στην Ευρώπη, επέτρεψε την ανεξέλεγκτη, πολλές φορές, μετακίνηση ατόμων και αγαθών (Μπόση 2015). Αυτή η ανεξέλεγκτη κινητικότητα, καθιστά ακόμα πιο εύκολη την διακίνηση της πληροφορίας και κατ'επέκταση την κατασκοπεία. Λόγω των παραπάνω και σε συνδυασμό με το μεγάλο ρεύμα μεταναστών και προσφύγων μπορεί εύκολα η Ελλάδα να αποτελέσει στόχο.

Η Ελλάδα δεν είναι μία χώρα στο κέντρο της Ευρώπης η οποία έχει σύνορα με την Ελβετία και την Γερμανία, αλλά μία χώρα η οποία συνορεύει με την Τουρκία. Είναι μία χώρα η οποία καθημερινά γίνεται αποδέκτης τουρκικών προκλητικών ενεργειών. Φαινόμενα κατασκοπίας στο παρελθόν είχαμε πολλά και τα οποία λόγω των ανεξέλεγκτα μεγάλων προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών δύναται να αυξηθούν. Η μη δυνατότητα ταυτοποίησης, δήθεν μεταναστών και προσφύγων σε συνδυασμό με την ανεξέλεγκτη πολλές φορές δράση μεγάλου αριθμού ΜΚΟ, μπορεί να δημιουργήσει εύκολα τέτοιου είδους δίκτυα. Ενδεικτικά τον Ιούλιο του 2021 συνελήφθησαν από τις ελληνικές αρχές 10 άτομα τα οποία πλην των άλλων αδικημάτων κατηγορήθηκαν για κατασκοπεία. Τέσσερα μέλη άνηκαν σε Μη Κυβερνητική Οργάνωση με καταγωγή από τη Νορβηγία τις Ηνωμένες Πολιτείες και το Ηνωμένο Βασίλειο και έξι υπήκοοι Αφγανιστάν και Συρίας (Καθημερινή, 2021).

Σκοπός των μεταναστών και προσφύγων δεν είναι η κατασκοπία. Έχουν ως αυτοσκοπό την μετακίνηση τους στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Όταν όμως καταλήγουν να εγκλωβίζονται εντός της ελληνικής επικράτειας, κάποιοι από αυτούς κατακλύζονται από αισθήματα μίσους, φόβου και θυμού (Μπόση 2015). Τα

συναισθήματα αυτά πολλές φορές, σε συνδυασμό με το δέλεαρ κάποιας καλής αμοιβής, μπορούν εύκολα να τους μετατρέψουν σε όργανα συλλογής πληροφοριών.

5 Αξιολόγηση και Διαβάθμιση Κινδύνων.

Αφού εντοπίστηκαν και αναγνωρίστηκαν οι κίνδυνοι, στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με την διαβάθμιση τους. Θα προηγηθεί η αξιολόγηση και εκτίμηση αυτών. Εν συνεχεία οι κίνδυνοι θα ενταχθούν εντός του πίνακα διαβάθμισης και εν συνεχεία εντός της μήτρας κινδύνου. Στο τέλος του κεφαλαίου θα πραγματοποιήσουμε μία δενδρική ανάλυση (ETA) με τον σημαντικότερο κίνδυνο.

5.1 Αξιολόγηση - διαβάθμιση κινδύνων

Για την διαβάθμιση των κινδύνων, πρέπει ο κάθε αναγνωρισμένος κίνδυνος να αξιολογηθεί ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί και τον αντίκτυπο που θα έχει όταν θα εκδηλωθεί. Όπως αναφέραμε στο Κεφάλαιο 1 στο πλαίσιο ανάλυσης, η πιθανότητα να εκδηλωθεί ένας κίνδυνος βαθμολογείται από 01 (χαμηλή πιθανότητα) έως 03 (υψηλή πιθανότητα), ενώ ως προς τον αντίκτυπο του ο κίνδυνος βαθμολογείται από 01 (μικρός) έως 04 (πολύ μεγάλος). Το γινόμενο της πιθανότητας και του αντίκτυπου μας δίνει την τελική βαθμολογία που λαμβάνει ο κίνδυνος κατά την διαβάθμιση του. Με βάση την τελική αυτή βαθμολογία θα εκτιμηθεί ως προς την σημαντικότητα του. Ακολουθεί η αξιολόγηση και διαβάθμιση των κινδύνων:

Αύξηση ρατσιστικών επιθέσεων – Εμφάνιση εθνικιστικών οργανώσεων (ΚΩΔ: Κ1)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 3 (Υψηλή πιθανότητα να εκδηλωθεί) διότι έχει ήδη εκδηλωθεί. Όπως αναφέρθηκε έχουμε ήδη εμφάνιση εθνικιστικών οργανώσεων, αλλά και σχεδόν καθημερινά αναφέρονται πράξεις ρατσιστικής βίας. Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των φαινομένων αυτών, αλλά και αύξηση των μελών των οργανώσεων αυτών. Αγανακτισμένοι πολίτες από την ήδη υπάρχουσα, άσχημη, οικονομική κατάσταση της χώρας καταφεύγουν σε τέτοιου είδους οργανώσεις, οι οποίες παρουσιάζουν ως υπαίτιους για την κατάσταση αυτή, την αύξηση του αλλοδαπού πληθυσμού στην Ελλάδα. Όπως αναφέραμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο δεν είναι τυχαία η αύξηση του ποσοστού της Χρυσής Αυγής και η είσοδος της στο ελληνικό κοινοβούλιο (Λιανός, 2013)

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 3 (Μεγάλος αντίκτυπος). Η χώρα μας την παρούσα χρονική στιγμή κάνει μεγάλες προσπάθειες για την διαχείριση αυτού του κινδύνου, που

εμφανίζεται ενισχυμένος. Το ελληνικό κράτος προέβη στην επιβολή αυστηρών ποινών σε όσους προβαίνουν σε ρατσιστικές πράξεις, αλλά το αποκορύφωμα των ενεργειών του επισφραγίστηκε με την κατηγορία της Χρυσής Αυγής ως εγκληματική οργάνωση και την φυλάκιση των ηγετικών στελεχών της. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα στις βουλευτικές εκλογές του 2019 η Χρυσή Αυγή να μείνει εκτός ελληνικού κοινοβουλίου.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 3 (Πιθανότητα) x 3 (Αντίκτυπος) = 9 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος υψηλής σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 08

Πίνακας 8. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K1

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3		ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΟ)	3		9	ΥΨΗΛΗ	

Συγκέντρωση μεταναστών - προσφύγων σε συγκεκριμένες περιοχές, δημιουργία «γκέτο» (ΚΩΔ: K2)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 3 (Υψηλή πιθανότητα να εκδηλωθεί) διότι έχει ήδη εκδηλωθεί. Το πρόβλημα είναι ο περιορισμός του, σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό. Περιοχές ειδικά στα μεγάλα αστικά κέντρα έχουν γίνει άβατο. Δεν είναι μικρός ο αριθμός του γηγενή πληθυσμού που αναγκάζεται στην μετακίνηση του, εξαιτίας του φαινομένου αυτού. Σύμφωνα με ορισμένες ΜΚΟ, ακόμα και οι δομές, παίρνουν πολλές φορές την μορφή στρατοπέδων συγκέντρωσης με την υπεράριθμη συγκέντρωση μεταναστών και προσφύγων. Ομοεθνείς εντός αυτών, δημιουργούν ομάδες που τους ενώνει η θρησκεία, τα ίδια ήθη και έθιμα.

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 3 (Μεγάλος αντίκτυπος). Η «γκετοποίηση» είτε σε γειτονίες, είτε εντός των δομών, δίνει ένα είδος δυναμικής στους αλλοδαπούς, στην συγκεκριμένη περιοχή, όπου προσπαθούν να επιβληθούν, με άσχημο πολλές φορές τρόπο. Δεν είναι λίγα τα περιστατικά βανδαλισμού των δομών, αλλά και εγκληματικών ενεργειών όχι μόνο εντός αυτών, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή. Αυτές οι ενέργειες κοστίζουν οικονομικά στο κράτος (αποκατάσταση ζημιών, αστυνόμευση) αλλά και κοινωνικά (αύξηση εγκληματικότητας – φόβος αλλοίωσης εθνικής ταυτότητας). Επιπρόσθετα η δημιουργία γκέτο αποτελεί απειλή για την κοινωνική συνοχή μιας χώρας (Συρίγος, 2020).

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 3 (Πιθανότητα) x 3 (Αντίκτυπος) = 9 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την

σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος υψηλής σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 9.

Πίνακας 9. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό K2

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3		ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΟ)	3		9	ΥΨΗΛΗ	

Αύξηση εγκληματικότητας (ΚΩΔ: K3)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 3 (Υψηλή πιθανότητα να εκδηλωθεί). Όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο περίπου το 30% των εγκληματικών ενεργειών στην Ελλάδα για το έτος 2020 διαπράχθηκαν από αλλοδαπούς (σχετικά μεγάλο ποσοστό με βάση την αναλογία του πληθυσμού). Παράλληλα με τους μετανάστες και πρόσφυγες, έχουμε και αυξανόμενες ροές παράτυπων μεταναστών. Η έλλειψη δυνατότητας άμεσης ταυτοποίησης των εισερχομένων ατόμων δίνει την δυνατότητα εισροής και δραστηριοποίησης πολλών εγκληματικών στοιχείων εντός της ελληνικής επικράτειας.

Επίσης η γκετοποίηση των αλλοδαπών, η οποία προσφέρει ευκολία στην δημιουργία ομάδων, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση (μη δυνατότητα κάλυψης αναγκών διαβίωσης), αυξάνει τα ποσοστά εγκληματικότητας. Πρέπει να τονίσουμε ότι η εθνικότητα δεν είναι αυτή που παράγει το έγκλημα, αλλά οι άσχημες συνθήκες διαβίωσης, η φτώχεια, η εργασιακή εκμετάλλευση και γενικότερα η κοινωνική απομόνωση (Alphanews, 2020). Για τα εγκλήματα δεν είναι υπεύθυνοι αποκλειστικά οι μετανάστες. Σίγουρα υπάρχουν εγκληματικά στοιχεία ανάμεσα τους, όπως άλλωστε και στον ημεδαπό πληθυσμό. Διακρίνουμε πλέον την δημιουργία μεικτών εγκληματικών οργανώσεων με αλλοδαπούς και ημεδαπούς (Ελληνική Αστυνομία, 2019).

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 3 (Μεγάλος αντίκτυπος). Η αύξηση της εγκληματικότητας εξαιτίας των αλλοδαπών επιφέρει τεράστια κοινωνικά προβλήματα. Ο ντόπιος πληθυσμός κυριεύεται από αισθήματα μίσους για αυτούς, αυξάνονται τα ρατσιστικά ένστικτα και πολλές φορές θέτει αυτούς στο περιθώριο. Χάνεται το αίσθημα ασφάλειας και επικρατεί η δυσαρέσκεια και η δυσπιστία, προς τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Επίσης πολλές εγκληματικές ενέργειες με διακρατικό χαρακτήρα όπως το εμπόριο ανθρώπων, ανθρώπινων οργάνων, ναρκωτικών κ.α, αποτελούν σοβαρές απειλές για την οικονομία, την κοινωνική συνοχή και την ασφάλεια του κράτους.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 3 (Πιθανότητα) x 3 (Αντίκτυπος) = 9 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος υψηλής σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 10.

Πίνακας 10. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό Κ3

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3		ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΟ)	3		9	ΥΨΗΛΗ	

Κίνδυνοι στον τομέα της υγείας (ΚΩΔ: Κ4)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 1 (Χαμηλή πιθανότητα να εκδηλωθεί). Μέχρι τώρα δεν έχουν εκδηλωθεί φαινόμενα πανδημίας ή εμφάνιση ασθενειών, όπου να ευθύνονται αποκλειστικά οι αλλοδαποί. Τις δύσκολες ημέρες που διανύουμε λόγω της εμφάνισης του covid- 19, στα μέτρα που παίρνει η κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της πανδημίας, έχει ενταχθεί και ο αλλοδαπός πληθυσμός. Όπως αναφέρθηκε και στην αναγνώριση των κινδύνων, οι αλλοδαποί δεν μεταφέρουν ασθένειες από τις χώρες αποδημίας. Ο κίνδυνος σε θέματα υγείας αυξάνεται από την στιγμή εγκατάστασης των μεταναστών - προσφύγων στους νέους προορισμούς τους. Η μεγάλη συγκέντρωση ατόμων, χωρίς να τηρούνται τα απαραίτητα μέτρα υγιεινής αποτελούν πολλές φορές εστίες μόλυνσεων. Το ελληνικό κράτος δείχνει να προσπαθεί να βελτιώνει συνεχώς το υπάρχον σύστημα υγείας της χώρας και να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα.

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 4 (Πολύ μεγάλος αντίκτυπος). Η χώρα μας ήδη αντιμετωπίζει μια δύσκολη κατάσταση λόγω της πανδημίας covid-19, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση αλλά και το μεταναστευτικό – προσφυγικό ζήτημα. Σε περίπτωση που εκδηλωθεί έξαρση κάποιων μεταδοτικών νοσημάτων ή νέων ασθενειών στην χώρα, η οικονομία της χώρας θα επιβαρυνθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Το ήδη υπάρχον βεβαρημένο σύστημα υγείας είναι αμφίβολο αν θα αντέξει μια νέα δοκιμασία. Οι ήδη υπάρχουσες υποδομές υγειονομικού χαρακτήρα (νοσοκομεία, κέντρα υγείας κ.α) επαρκούν οριακά για τις σημερινές ανάγκες.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 1 (Πιθανότητα) x 4 (Αντίκτυπος) = 4 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος χαμηλής σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 11.

Πίνακας 11. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό Κ4

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΧΑΜΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	1		ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ)	4		4	ΧΑΜΗΛΗ	

Αλλοίωση εθνικής ταυτότητας (ΚΩΔ: Κ5)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 2 (Μεσαία πιθανότητα να εκδηλωθεί). Όπως αναφέρθηκε ο αλλοδαπός πληθυσμός που βρίσκεται εγκλωβισμένος στην Ελλάδα, δεν θέλει να παραμείνει, αλλά να μετακινηθεί σε χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Σίγουρα η συνεχόμενη αύξηση του αλλοδαπού πληθυσμού σε συνδυασμό με τα μεγάλα ποσοστά υπογεννητικότητας στην Ελλάδα, δημιουργεί κινδύνους αλλοίωσης της εθνικής ταυτότητας. Η εμφάνιση αυτού του κινδύνου στην χώρα μας περιορίζεται αρκετά λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της. Η Ελλάδα είναι μία χώρα με έντονο το θρησκευτικό στοιχείο, αλλά και με μία μακρά και σπουδαία ιστορία. Ταυτόχρονα τηρεί τις παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα των προγόνων της σε μεγάλο βαθμό. Οι Έλληνες μπορούν να συνυπάρξουν και με άλλους λαούς χωρίς να αλλοιωθεί η εθνική τους ταυτότητα. Σίγουρα όμως ο κίνδυνος αυτός ενισχύεται λόγω της πολυπολιτισμικότητας, της ύπαρξης μεγάλου αριθμού αλλοδαπού πληθυσμού, καθώς και της συσπείρωσης των ατόμων αυτών ανάλογα με τα δικά τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στοιχεία (θρησκεία, ήθη, έθιμα).

Πολλοί είναι αυτοί που πιστεύουν ότι η πολυπολιτισμικότητα αποτρέπει την κοινωνική ενσωμάτωση – αφομοίωση, ενώ είναι αντίθετη με την κοινωνική συνοχή καθώς κατακερματίζει την κοινωνία. Επίσης η πολυπολιτισμικότητα σε μία χώρα εμποδίζει την δημιουργία μιας νέας ενιαίας εθνικής ταυτότητας, αποτελεί απειλή για την υπάρχουσα ταυτότητα και τον πολιτισμό μιας χώρας και δημιουργεί διακριτούς εθνοτικούς πολιτισμούς στο εσωτερικό ενός κράτους (Τριανταφύλλου, 2014).

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 4 (Πολύ μεγάλος αντίκτυπος). Η αλλοίωση της εθνικής ταυτότητας ενός έθνους σημαίνει τον αφανισμό του. Ακόμα και αν ένα κράτος θεωρείται πολυπολιτισμικό χρειάζεται την εθνική του ταυτότητα. Μια τέτοια κατάσταση θα επιφέρει την διάσπαση της κοινωνικής συνοχής της χώρας. Οι αλλοδαποί θα οργανωθούν σε ομάδες που θα αποτελούνται από ομόθρησκούς τους και άτομα με ίδιες ιδέες και αντιλήψεις, που πολλές φορές θα προσπαθήσουν να μεταφέρουν και στον γηγενή πληθυσμό.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 2 (Πιθανότητα) x 4 (Αντίκτυπος) = 8 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την

σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος υψηλής σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 12.

Πίνακας 12. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό Κ5

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΜΕΣΑΙΑ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	2		ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ)	4		8	ΥΨΗΛΗ	

Αύξηση ανεργίας (ΚΩΔ: Κ6)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 3 (Υψηλή πιθανότητα να εκδηλωθεί). Όπως είδαμε στην αναγνώριση κινδύνων, η αύξηση της ανεργίας εξαρτάται από την αύξηση του αλλοδαπού πληθυσμού στην Ελλάδα. Το φθινό εργατικό ημερομίσθιο που προσφέρουν οι αλλοδαποί γίνεται πλήρως αποδεκτό από τους εργοδότες. Ο ντόπιος πληθυσμός δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε πολύ χαμηλά ημερομίσθια διότι οι ανάγκες του είναι πολύ μεγαλύτερες (άλλο φορολογικό σύστημα, διαφορετικό σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης). Παρά το γεγονός ότι το κράτος διαχειρίζεται αυτόν τον κίνδυνο, ανά πάσα στιγμή μπορεί να πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις, λόγω του συνεχόμενου αυξανόμενου αριθμού μεταναστών και προσφύγων.

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 3 (Μεγάλος αντίκτυπος). Η αύξηση της ανεργίας θα δημιουργήσει μεγάλες οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες εντός της ελληνικής κοινωνίας. Θα δημιουργηθεί ένα τεράστιο χάσμα ανάμεσα στα κοινωνικά στρώματα (φτωχοί – πλούσιοι), με φόβο την πρόκληση κοινωνικών αναταραχών. Θα αναπτυχθούν αισθήματα απαξίωσης και αντιπάθειας προς τον αλλοδαπό πληθυσμό, αφού πολλός κόσμος θεωρεί αυτούς υπαίτιους της οικονομικής κατάστασης. Όπως είδαμε και στην ανάλυση κινδύνων ένα ποσοστό περίπου 59% θεωρεί υπαίτιους τους αλλοδαπούς για την ανεργία στην Ελλάδα. Επίσης η αύξηση της ανεργίας, θα επιφέρει αύξηση της εγκληματικότητας, αλλά και αύξηση της οικονομικής εκμετάλλευσης.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 3 (Πιθανότητα) x 3 (Αντίκτυπος) = 9 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος υψηλής σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 13.

Πίνακας 13. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό Κ6

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3		ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΟ)	3		9	ΥΨΗΛΗ	

Πτώση τουρισμού (ΚΩΔ: Κ7)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 3 (Υψηλή πιθανότητα να εκδηλωθεί). Ο συγκεκριμένος κίνδυνος εκδηλώθηκε με την χειρότερη του μορφή την περίοδο 2014 – 2016, όπου είχαμε και τα υψηλότερα νούμερα «απόβασης» μεταναστών και προσφύγων στα ελληνικά νησιά. Αυτό επέφερε τεράστια οικονομική καταστροφή αφού ο τουρισμός είναι ένας από τους βασικούς πυλώνες της ελληνικής οικονομίας. Ο αριθμός μεταναστών και προσφύγων που διαμένουν εντός των δομών και ΚΥΤ των νησιών και οι οποίοι αιτούνται άσυλο ανέρχεται περίπου στις 5500 (Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου, 2021). Πολλοί από αυτούς κυκλοφορούν ανεξέλεγκτοι στα λιμάνια των νησιών προβαίνοντας αρκετές φορές σε εγκληματικές πράξεις. Ακόμα και ενέργειες «αγανάκτησης» από τους αλλοδαπούς για την φιλοξενία τους εντός τω δομών (εξεγέρσεις και καταστροφές των δομών, πορείες διαμαρτυρίας με επεισόδια), είναι αποτρεπτικές για την τουριστική ανάπτυξη των νησιών.

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 3 (Μεγάλος αντίκτυπος). Τα οικονομικά οφέλη από τον τουρισμό είναι τεράστια. Η χώρα μας τα τελευταία χρόνια κάνει μια τεράστια προσπάθεια για να σταθεί ξανά στο ύψος που της αρμόζει στον τομέα του τουρισμού. Ήδη ο αριθμός των προσφύγων και μεταναστών στα νησιά μειώνεται αισθητά. Ο κίνδυνος συνεχίζει όμως να είναι σημαντικός παρά την εξομάλυνση της κατάστασης. Ο φόβος για νέα κύματα προσφύγων στα ελληνικά νησιά μετά την διαμορφωθείσα κατάσταση στο Αφγανιστάν είναι μεγάλος.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 3 (Πιθανότητα) x 3 (Αντίκτυπος) = 9 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος υψηλής σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 14.

Πίνακας 14. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό Κ7

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3		ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΟ)	3		9	ΥΨΗΛΗ	

Πρόκληση τρομοκρατικού χτυπήματος (ΚΩΔ: Κ8)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 2 (Μεσαία πιθανότητα να εκδηλωθεί). Τέτοιο περιστατικό δεν έχει εκδηλωθεί ποτέ. Οι ανεξέλεγκτες ροές έχουν ως αποτέλεσμα να εισέλθουν εντός ελληνικού εδάφους τρομοκρατικά στοιχεία, τα οποία έχουν επαφές με τον ISIS και άλλες τρομοκρατικές οργανώσεις. Συνήθως τα τρομοκρατικά αυτά στοιχεία δεν παραμένουν στην Ελλάδα, αλλά διέρχονται μέσω αυτής, κατά την διαδρομή τους προς την Ευρώπη και αντίστροφα (δυτικοί τζιχαντιστές που μετακινούνται προς Συρία και άλλες περιοχές). Δηλαδή στην Ελλάδα υφίσταται ροή τέτοιων στοιχείων (Ferentinou, 2014). Η Ελλάδα μέχρι τώρα δεν ανήκει στις χώρες στόχους. Η πιθανότητα πάντα θα υπάρχει αφού για αυτούς, είμαστε μία χώρα αλλόθρησκων και διότι στην χώρα μας, βρίσκονται πολλοί στόχοι άλλων ευρωπαϊκών χωρών (πρεσβείες, προξενεία κ.α).

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 3 (Μεγάλος αντίκτυπος). Μία τέτοια ενέργεια θα προκαλέσει τεράστια προβλήματα στην χώρα μας. Δεν θα νιώθουμε ποτέ πλέον ασφαλείς. Θα αρχίσουμε να βλέπουμε με καχυποψία όλους τους αλλοδαπούς εντός της χώρας και θα αρχίσει ένα ρατσιστικό παραλήρημα. Και μόνο η ύπαρξη νεκρών από μία τέτοια ενέργεια καθιστά από μόνο του τον αντίκτυπο μεγάλο.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 2 (Πιθανότητα) x 3 (Αντίκτυπος) = 6 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος μέτριας σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 15.

Πίνακας 15. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό Κ8

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΜΕΣΑΙΑ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	2		ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΟ)	3		6	ΜΕΤΡΙΑ	

Κίνδυνος εκδήλωσης θερμού επεισοδίου με την Τουρκία (ΚΩΔ: Κ9)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 3 (Υψηλή πιθανότητα να εκδηλωθεί). Δεν είναι λίγες οι φορές όπου η Τουρκία εκμεταλλευόμενη την μετακίνηση μεταναστών και προσφύγων από την Τουρκία προς την Ελλάδα, προσπαθεί να δημιουργήσει ένταση. Δεν είναι απίθανο η Τουρκία εκμεταλλευόμενη, ένα περιστατικό αποτροπής εισόδου μεταναστών ή ένα περιστατικό έρευνας και διάσωσης στο Αιγαίο, να προκαλέσει ένα θερμό επεισόδιο. Επίσης το περιστατικό του Έβρου το Μάρτιο του 2020 αποτελεί ζωντανό παράδειγμα τουρκικής προκλητικότητας με όπλο τους μετανάστες. Η όλη

κατάσταση είναι γενικά ρευστή, με την Ελλάδα να είναι πάντα, αυτή που κρατάει τις ισορροπίες. Ο κίνδυνος ενός θερμού επεισοδίου είναι πάντα ορατός. Ως προς την πιθανότητα λαμβάνει μεγάλη βαθμολογία, διότι το να συμβεί ένα τέτοιο επεισόδιο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον ανθρώπινο παράγοντα, που δεν είναι ποτέ προβλέψιμος.

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 4 (Πολύ μεγάλος αντίκτυπος). Αν εκδηλωθεί ένα θερμό επεισόδιο τα αποτελέσματα μπορεί να είναι καταστροφικά. Αποτελέσματα όπως η απώλεια ζών, δημιουργία νέων τετελεσμένων και παραβίαση του status quo. Επίσης ο κίνδυνος που ελλοχεύει ένα θερμό επεισόδιο είναι να οδηγηθούμε σε μία γενικευμένη σύρραξη με καταστροφικά για την χώρα αποτελέσματα.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 3 (Πιθανότητα) x 4 (Αντίκτυπος) = 12 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος πολύ υψηλής σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 16.

Πίνακας 16. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό Κ9

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3		ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ)	4		12	ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΗ	

Εμφάνιση φαινομένων Κατασκοπείας (ΚΩΔ: Κ10)

Ο κίνδυνος αυτός ως προς την πιθανότητα να εκδηλωθεί βαθμολογείται με 3 (Μεγάλη πιθανότητα να εκδηλωθεί). Στο παρελθόν έχουμε δείγματα τέτοιων ενεργειών από δήθεν πρόσφυγες, μετανάστες, αλλά και μέλη ΜΚΟ. Όσο ανεξέλεγκτη είναι η είσοδος μεταναστών και προσφύγων, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες τέτοιων ενεργειών.

Ως προς τον αντίκτυπο βαθμολογείται με 2 (Μεσαίος αντίκτυπος). Η Ελλάδα πλέον διαθέτει ένα καλά οργανωμένο σύστημα πληροφοριών και αντιπληροφοριών, ικανό να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους καταστάσεις. Επίσης η συνεργασία με άλλες υπηρεσίες πληροφοριών ξένων χωρών αποτρέπει, σε μεγάλο βαθμό τέτοιου είδους ενέργειες.

Λόγω των παραπάνω ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται με: 3 (Πιθανότητα) x 2 (Αντίκτυπος) = 6 (Σημαντικότητα). Η εκτίμηση μας για αυτό τον κίνδυνο με βάση την βαθμολογία ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του είναι ότι: Είναι ένας κίνδυνος μέτριας σημαντικότητας - προτεραιότητας, όπως φαίνεται στον πίνακα 17.

Πίνακας 17. Πίνακας εκτίμησης σημαντικότητας - προτεραιότητας κινδύνου με κωδικό Κ10

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ		X	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ		=	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		ΧΡΩΜΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΥΨΗΛΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ	3		ΜΕΣΑΙΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΝ ΕΚΔΗΛΩΘΕΙ (ΣΟΒΑΡΟ)	2		6	ΜΕΤΡΙΑ	

5.1.1 Πίνακας διαβάθμισης κινδύνων

Πλέον μετά την αξιολόγηση και διαβάθμιση τους, έχουμε εξάγει την τελική βαθμολογία κάθε κινδύνου, ως προς την σημαντικότητα – προτεραιότητα του. Με αυτό τον τρόπο μπορούμε να κατηγοριοποιήσουμε τους κινδύνους με κριτήριο την σημαντικότητα τους και να λάβουμε τα απαραίτητα μέτρα που θα μας οδηγήσουν στην σωστή διαχείριση τους. Το σημαντικότερο όμως όφελος από μια ορθή διαβάθμιση είναι ότι, πλέον έχουμε ξεκάθαρη εικόνα σε ποιο κίνδυνο πρέπει άμεσα να εστιάσουμε και ποιες προτεραιότητες θα πρέπει να θέσουμε, αναλόγως των δυνατοτήτων και των διατιθέμενων μέσων μας. Κρίνεται σκόπιμο προς διευκόλυνση μας η τοποθέτηση των κινδύνων εντός ενός πίνακα διαβάθμισης κινδύνων.

Πίνακας 18. Πίνακας διαβάθμισης κινδύνων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ				
A/A	ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΙΘ	ΑΝΤ	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ
1	Αύξηση ρατσιστικών επιθέσεων – Εμφάνιση Εθνικιστικών Οργανώσεων (ΚΩΔ: Κ1)	3	3	9
2	Συγκέντρωση προσφύγων σε συγκεκριμένες περιοχές - δημιουργία "γκέτο" (ΚΩΔ: Κ2)	3	3	9
3	Αύξηση εγκληματικότητας (ΚΩΔ: Κ3)	3	3	9

4	Κίνδυνοι στον τομέα της υγείας. (ΚΩΔ: Κ4)	1	4	4
5	Αλλοίωση εθνικής ταυτότητας (ΚΩΔ: Κ5)	2	4	8
6	Αύξηση ανεργίας (ΚΩΔ: Κ6)	3	3	9
7	Πτώση τουρισμού (ΚΩΔ: Κ7)	3	3	9
8	Πρόκληση τρομοκρατικού χτυπήματος (ΚΩΔ: Κ8)	2	3	6
9	Κίνδυνος εκδήλωσης θερμού επεισοδίου με την Τουρκία (ΚΩΔ: Κ9)	3	4	12
10	Εμφάνιση φαινομένων Κατασκοπείας (ΚΩΔ: Κ10)	3	2	6

5.1.2 Μήτρα Κινδύνων (Risk Matrix)

Εντός της Μήτρας Κινδύνου θα ενταχθούν οι διαβαθμισμένοι πλέον κίνδυνοι. Έτσι θα δημιουργήσουμε μία δεξαμενή κινδύνων ανάλογα με την πιθανότητα και τον αντίκτυπο. Η διαβάθμιση των κινδύνων, ανάλογα την διαχείριση τους και τις επικρατούσες συνθήκες, ενδέχεται κατά την εξέλιξη του φαινομένου να αλλάζει. Η Μήτρα Κινδύνου μας βοηθάει στην παρακολούθηση της εξέλιξης και διαχείρισης του κινδύνου, οδηγώντας μας στην λήψη ανάλογων μέτρων. Ο Πίνακας διαβάθμισης των κινδύνων (πίνακας 18) μας διευκολύνει στην τροφοδότηση της μήτρας κινδύνου. Οι χρωματισμοί της μήτρας κινδύνου ταυτίζονται με τους χρωματισμούς του πίνακα διαβάθμισης και τον χρωματισμό που έλαβε ο κάθε κίνδυνος κατά την αξιολόγηση του.

Πίνακας 19. Μήτρα Κινδύνων (Risk Matrix)

		ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ			
		ΜΙΚΡΟΣ (1)	ΜΕΣΑΙΟΣ (2)	ΜΕΓΑΛΟΣ (3)	ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟΣ (4)
ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ	ΧΑΜΗΛΗ (1)				Κ4
	ΜΕΣΑΙΑ (2)			Κ8	Κ5
	ΥΨΗΛΗ (3)		Κ10	Κ1 Κ2 Κ3 Κ6 Κ7	Κ9

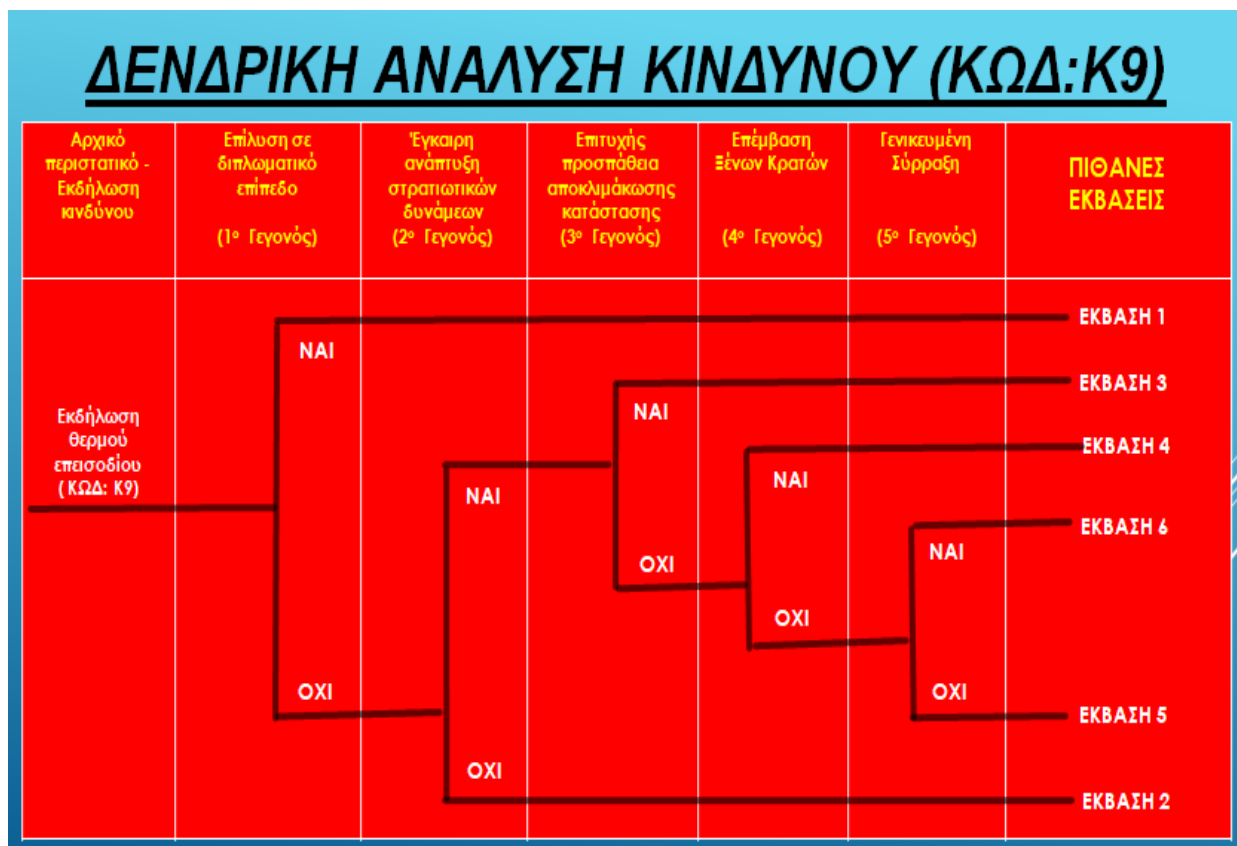
5.2 Δενδρική Ανάλυση (Event Tree Analysis)

Στην υποενότητα αυτή θα πραγματοποιήσουμε δενδρική ανάλυση στον σημαντικότερο κίνδυνο με την μεγαλύτερη προτεραιότητα. Όπως είδαμε παραπάνω η πρόκληση θερμού επεισοδίου με την Τουρκία (ΚΩΔ: Κ9) είναι ο πιο σημαντικός κίνδυνος. Είναι ένας κίνδυνος ο οποίος εάν εκδηλωθεί μπορεί να αποτελέσει μέχρι και την αιτία για την σύγκρουση των δύο χωρών. Δεν είναι λίγα τα δημοσιεύματα ανά τακτά χρονικά διαστήματα, που αναφέρονται στην επιδίωξη ενός θερμού επεισοδίου από πλευράς Τουρκίας. Μέσα από την δενδρική ανάλυση θα εξάγουμε πιθανές εκβάσεις και ταυτόχρονα τρόπους διαχείρισης του κινδύνου. Τα «γεγονότα» τα οποία θεωρούμε ότι μπορούν να επηρεάσουν την εξέλιξη αυτού του κινδύνου είναι:

- Η επίλυση σε διπλωματικό επίπεδο. Εκτέλεση ενεργειών μέσω ισχυρής εξωτερικής πολιτικής. Οι δύο χώρες προσπαθούν να επιλύσουν το συμβάν σε διπλωματική βάση.
- Η έγκαιρη ανάπτυξη στρατιωτικών δυνάμεων. Στην συγκεκριμένη περίπτωση μιλάμε για εγρήγορση των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας, ετοιμότητα αντίδρασης και ανάπτυξης.

- Ενέργειες αποκλιμάκωσης. Εννοούμε ενέργειες, οι οποίες αποσκοπούν στη πτώση της έντασης του επεισοδίου, με σταδιακή αποχώρηση στρατιωτικών τμημάτων.
- Επέμβαση ξένων κρατών. Σε περίπτωση μη δυνατότητας αποκλιμάκωσης της έντασης από τις δύο χώρες, επέμβαση ισχυρών ξένων κρατών (ΗΠΑ, Ρωσία, Γερμανία κ.α), για επίλυση του συμβάντος. Η επέμβαση αυτή μπορεί να είναι είτε σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής, είτε σε επίπεδο αποστολής στρατιωτικών δυνάμεων στην περιοχή
- Γενικευμένη Σύρραξη. Πλέον συζητάμε για ένοπλη σύγκρουση μεταξύ των δύο χωρών και χρήση βίας.

Πίνακας 20. Δενδρική ανάλυση (ETA) κινδύνου με κωδικό Κ9

Οι πιθανές εκβάσεις αναλύονται στον πίνακα 21. Μπορούμε εύκολα να διαπιστώσουμε ότι η εκδήλωση ενός κινδύνου μπορεί να επιφέρει πολλά αποτελέσματα ανάλογα πάντα με τον τρόπο διαχείρισής του.

Πίνακας 21. Πίνακας πιθανών εκβάσεων κινδύνου με κωδικό Κ9

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΘΑΝΩΝ ΕΚΒΑΣΕΩΝ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΜΕ ΚΩΔΙΚΟ Κ9	
ΕΚΒΑΣΕΙΣ	ΑΝΑΛΥΣΗ
ΕΚΒΑΣΗ 1	Με την επίλυση σε διπλωματικό επίπεδο, έχουμε λήξη του περιστατικού. Πιθανή απώλεια ζωής μεταναστών από το επεισόδιο.
ΕΚΒΑΣΗ 2	Σε περίπτωση μη έγκαιρης ανάπτυξης των ενόπλων δυνάμεων στην περιοχή, πιθανόν να έχουμε αμφισβήτηση της εθνικής κυριαρχίας της Ελλάδας στην περιοχή και παραβίαση του Status Quo. Πιθανή απώλεια ζωής μεταναστών από το επεισόδιο.
ΕΚΒΑΣΗ 3	Παρά την έγκαιρη ανάπτυξη των στρατιωτικών δυνάμεων στην περιοχή, πάντα γίνονται προσπάθειες αποκλιμάκωσης της κατάστασης. Σε περίπτωση επιτυχίας της αποκλιμάκωσης έχουμε επιστροφή στην «κανονικότητα». Σταδιακή αποχώρηση στρατιωτικών τμημάτων και από τις δύο πλευρές. Πιθανή απώλεια ζωής μεταναστών από το επεισόδιο.
ΕΚΒΑΣΗ 4	Μετά την παρέμβαση ξένων κρατών έχουμε αποκλιμάκωση της κατάστασης, με άγνωστα πάντα αποτελέσματα και πιθανή δημιουργία τετελεσμένων στην περιοχή, αλλά και πιθανή αλλαγή του Status Quo. Πιθανή απώλεια ζωής μεταναστών από το επεισόδιο.
ΕΚΒΑΣΗ 5	Σε περίπτωση αποτυχίας αποκλιμάκωσης της κατάστασης, αλλά εμπλοκής των στρατιωτικών δυνάμεων, γίνεται προσπάθεια για μη γενίκευση της σύρραξης. Πιθανόν έχουμε ένα σημειακό επεισόδιο, στην συγκεκριμένη περιοχή, 24-48 ωρών, με πιθανές απώλειες ζωής και μέσων (IMIA 1996).
ΕΚΒΑΣΗ 6	Οδηγούμαστε σε μια γενικευμένη σύρραξη, σε ένα ευρύτερο θέατρο επιχειρήσεων. Πολλές απώλειες ανθρώπινων ζωών, κίνδυνος απώλειας εδαφικής ακεραιότητας και αλλαγής status Quo.

Επίσης μελετώντας τα «γεγονότα» μέσω της ETA και τις εξελίξεις αυτών, μπορούμε να εξάγουμε τρόπους διαχείρισης του κινδύνου σε περίπτωση εκδήλωσης του, ώστε να έχουμε τις δυνατόν καλύτερες εκβάσεις. Στο συγκεκριμένο κίνδυνο διαπιστώνουμε ότι απαιτείται ισχυρή και δυναμική άσκηση εξωτερικής πολιτικής ώστε να είμαστε σε θέση να πετύχουμε τους στόχους μας σε διπλωματικό επίπεδο (γεγονός 1). Οι Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας μας πρέπει να έχουν αυξημένη επιχειρησιακή ετοιμότητα, αλλά και διαθεσιμότητα μέσων. Μόνο έτσι θα επιτύχουμε ταχεία ανάπτυξη δυνάμεων οπουδήποτε και οποτεδήποτε απαιτηθεί (γεγονός 2). Σκοπός δεν είναι ποτέ η δημιουργία έντασης, αλλά η δημιουργία ενός κλίματος καλής γειτνίασης. Κύριο μέλημα είναι η αποφυγή κλιμάκωσης μιας κατάστασης, ώστε να μην θέσουμε ποτέ σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές (γεγονός 3). Απόκτηση καλών σχέσεων με ισχυρά κράτη. Σε περίπτωση αιτήματος επέμβασης άλλου κράτος, προς υποβοήθηση επίλυσης του επεισοδίου, ισχυροποιούμε την θέση μας (γεγονός 4). Ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις για την αντιμετώπιση μιας γενικευμένης πολεμικής σύρραξης. Συνεχής ενίσχυση αυτών με προσωπικό, σύγχρονο εξοπλισμό και μέσα, όπως γίνεται τα τελευταία χρόνια (γεγονός 5).

6 Συμπεράσματα

Η Ελλάδα εδώ και αρκετά χρόνια βιώνει μια βαθιά οικονομική κρίση, η οποία μόλις τα τελευταία χρόνια δείχνει σημεία ανάκαμψης. Τα τεράστια οικονομικά προβλήματα επέφεραν προβλήματα σε όλους τους τομείς της χώρας και ιδιαίτερα στον κοινωνικό τομέα. Άρχισαν να δημιουργούνται κοινωνικές ανισότητες, αναταραχές αλλά και δυσπιστία απέναντι σε όλα σχεδόν τα πολιτικά κόμματα της χώρας. Την έλλειψη εμπιστοσύνη προς τις εκάστοτε κυβερνήσεις αντιλαμβάνεται κανείς, από τα μικρά ποσοστά συμμετοχής των πολιτών στις βουλευτικές εκλογές. Την ίδια περίπου χρονική περίοδο, την ήδη υπάρχουσα κατάσταση, ήρθε να επιβαρύνει ακόμα περισσότερο, η μεγάλη αύξηση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών στην Ελλάδα.

Είναι φανερό ότι οι συνεχόμενες αλλά και ανεξέλεγκτες ροές προσφύγων που είδαμε, αλλά και τα προβλήματα που δημιουργούνται κατά την μετεγκατάστασή τους, δημιουργούν ένα πολυσύνθετο πλαίσιο το οποίο δυστυχώς οδηγεί στην δημιουργία σοβαρών κινδύνων. Οι περισσότεροι από αυτούς σχεδόν εκδηλώθηκαν και άρχισαν να διαχειρίζονται από το ελληνικό κράτος. Στην παρούσα εργασία προσπαθήσαμε να εντοπίσουμε τους μεγαλύτερους κινδύνους. Κινδύνους οι οποίοι επηρεάζουν σχεδόν όλους τους τομείς του κράτους, τον κοινωνικό τομέα, τον οικονομικό τομέα και τον τομέα της εθνικής ασφάλειας. Με βάση την ανάλυση που έγινε, διαπιστώσαμε ότι οι περισσότεροι κίνδυνοι, εμφανίζονται από την στιγμή εγκατάστασης των μεταναστών και προσφύγων στην χώρα και τον εγκλωβισμό αυτών, εντός του ελληνικού εδάφους.

Διαπιστώσαμε επίσης, ότι σχεδόν όλοι οι κίνδυνοι είναι αλληλένδετοι μεταξύ τους. Η μεγάλη συσσώρευση αλλοδαπού πληθυσμού, σε συγκεκριμένες περιοχές «γκετοποίηση (είτε σε συνοικίες, είτε σε δομές), λόγω της ύπαρξης φθηνού εργατικού προσωπικού, επέφερε αυτόματα και αύξηση του ποσοστού ανεργίας του γηγενή πληθυσμού. Η γκετοποίηση και ανεργία σε συγκεκριμένες περιοχές αύξησαν τα φαινόμενα εγκληματικότητας. Παράλληλα βλέπουμε ότι η αύξηση της εγκληματικότητας σε συνδυασμό με την ανεργία, αλλά και τον φόβο για αλλοίωση της εθνικής ταυτότητας, είχε σαν αποτέλεσμα την τροφοδότηση με μίσος μεγάλου αριθμού ατόμων έναντι των αλλοδαπών, την έξαρση ρατσιστικών επιθέσεων, καθώς και την εμφάνιση εθνικιστικών οργανώσεων. Επίσης η συσσώρευση μεγάλου αριθμού ατόμων σε συγκεκριμένες περιοχές και η μη τήρηση των προβλεπομένων συνθηκών υγιεινής,

μπορεί άμεσα να προκαλέσει πλήγμα στον τομέα της υγείας, που δοκιμάζεται τα τελευταία δύο χρόνια λόγω της πανδημίας του covid-19.

Όπως εύκολα μπορούμε να διαπιστώσουμε από τον πίνακα διαβάθμισης και την μήτρα κινδύνου, σχεδόν όλοι οι κίνδυνοι που αξιολογήθηκαν, έλαβαν πολύ μεγάλο βαθμό. Σχεδόν το σύνολο των κινδύνων εκτιμήθηκαν ως υψηλής και πολύ υψηλής σημαντικότητας. Αυτό αποδεικνύει ότι σε όλους αυτούς τους κινδύνους πρέπει να δώσουμε την δέουσα προσοχή. Τέτοια προσοχή ώστε η διαχείριση τους ή να τους εξαφανίσει ή να τους διατηρεί σε ελεγχόμενη κατάσταση. Αν η διαχείριση των κινδύνων αυτών δεν γίνει σωστά τότε αυτοί οι κίνδυνοι θα μετατραπούν σε κρίση. Η υπάρχουσα όμως οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην Ελλάδα δεν επιτρέπει την διαχείριση άλλης μίας κρίσης.

Η Ελλάδα πρέπει να δει και να διαχειριστεί με πολύ σοβαρότητα τους κινδύνους αυτούς, ώστε να αποτρέψει την εξέλιξη αυτών σε κρίσεις. Η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση και διαχείριση των κινδύνων αυτών κρίνεται επιτακτική. Για τους κινδύνους που εμφανίζονται στον κοινωνικοπολιτικό τομέα, πρέπει οπωσδήποτε να πάρει μέτρα καλυτέρευσης των συνθηκών διαβίωσης των μεταναστών και προσφύγων. Σίγουρα για την λήψη τέτοιων μέτρων απαιτούνται τεράστια οικονομικά κονδύλια. Για τον λόγο αυτό, η Ελλάδα πρέπει μέσω ισχυρής εξωτερικής πολιτικής, να εξασφαλίσει τα απαραίτητα αυτά κονδύλια από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης για τον αλλοδαπό πληθυσμό που είναι εγκατεστημένος στην χώρα μας, πρέπει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ομαλή ένταξη αυτών στο ευρύτερο πλαίσιο της ελληνικής κοινωνίας, δημιουργώντας έτσι κλίμα κοινωνικής συνοχής. Πρέπει να βάλει τέλος στην περιθωριοποίηση και απομόνωση των αλλοδαπών και να εξασφαλίσει με οποιοδήποτε τρόπο την παροχή της ελληνικής παιδείας στα παιδιά τους. Τέλος, με την λήψη αυστηρότερων ποινών και νόμων πρέπει να πατάξει κάθε είδους ρατσιστικών φαινομένων και εκδηλώσεις ρατσιστικής βίας.

Στον τομέα της οικονομίας κρίνεται αναγκαία η λήψη οικονομικών μέτρων στήριξης τόσο του αλλοδαπού, όσο και του γηγενή πληθυσμού. Με αυτό τον τρόπο εκτός του ότι θα πετύχει την καλυτέρευση των συνθηκών διαβίωσης, θα ομαλοποιήσει τις σχέσεις μεταξύ αλλοδαπού και γηγενή πληθυσμού. Πρέπει να λάβει μέτρα πάταξης του παράνομου εμπορίου, της παράνομης ανασφάλιστης εργασίας, της προστασίας του εργαζόμενου και του εργοδότη. Στον τομέα της υγείας απαιτείται η ενίσχυση με νοσηλευτικό και ιατρικό προσωπικό των ιατρικών μονάδων της χώρας και η αναβάθμιση του υπάρχοντος συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Οι υγειονομικοί έλεγχοι σε σημεία συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού αλλοδαπού πληθυσμού (ΚΥΤ, περιοχές γκέτο) πρέπει να είναι συνεχείς και αυστηροί.

Τέλος στον τομέα της ασφάλειας (εσωτερική και εθνική) πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα. Απαιτείται η αύξηση της στελέχωσης των Σωμάτων Ασφαλείας και των Ενόπλων Δυνάμεων

της χώρας καθώς και ο εκσυγχρονισμός τους σε υλικό και μέσα. Απαιτείται η άριστη και συνεχής συνεργασία με υπηρεσίες πληροφοριών ξένων κρατών και διεθνείς οργανισμούς. Πρέπει να εντατικοποιηθούν τα μέτρα αποτροπής εισόδου στην χώρα παράτυπων μεταναστών αγνώστου ταυτότητας και χώρας προέλευσης. Η ταυτοποίηση των μεταναστών – προσφύγων, πρέπει να γίνει άμεση και αποτελεσματική, για τον έγκαιρο εντοπισμό εγκληματικών και τρομοκρατικών στοιχείων. Τέλος μέσω ενεργειών σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής, απαιτείται η ισχυροποίηση της θέσης μας σε όλα τα επίπεδα, έναντι της γείτονας χώρας και η παρουσία μας στην περιοχή να γίνει περισσότερο δυναμική.

Ο κίνδυνος που εκτιμήθηκε με την μεγαλύτερη βαθμολογία ήταν η εκδήλωση θερμού επεισοδίου με την Τουρκία. Ο κίνδυνος αυτός επηρεάζει την ασφάλεια της χώρας, αλλά είναι ένας κίνδυνος του οποίου ο αντίκτυπος είναι πραγματικά καταστροφικός. Όπως διαπιστώσαμε από την δενδρική ανάλυση, η εκδήλωση πρόκλησης θερμού επεισοδίου με την Τουρκία μπορεί να οδηγήσει από μία απλή ένταση σε διπλωματικό επίπεδο, μέχρι και σε σύγκρουση των δύο χωρών με στρατιωτικές δυνάμεις. Είναι πολύ εύκολο ένα απλό περιστατικό αποτροπής εισόδου μεταναστών, ή ακόμα και η έλλειψη ψυχραιμίας ενός απλού ανθρώπου (χειριστή λέμβου ή σκοπού συνόρων), να οδηγήσει ακόμα και σε μία γενικευμένη σύρραξη.

Πολλοί θεωρούν ότι λόγω της γενικότερης μείωσης των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια (παρά την μικρή αύξηση των δύο τελευταίων ετών), οι κίνδυνοι αυτοί μπορεί να έχουν αρχίσει να εξαλείφονται ή να είναι απόλυτα διαχειρίσιμοι. Καλό είναι να μην επαναπαυόμαστε. Ο αριθμός των ήδη εγκλωβισμένων στην χώρα μας παραμένει ακόμα πολύ υψηλός. Στην γείτονα χώρα μεγάλος αριθμός μεταναστών και προσφύγων περιμένει την κατάλληλη στιγμή για το πέρασμα του στην Ευρώπη. Το όνειρο αυτών των ανθρώπων για μια καλύτερη ζωή δεν παύει να υφίσταται. Τα παραπάνω σε συνδυασμό με την επικρατούσα κατάσταση στο Αφγανιστάν και το μεγάλο κύμα προσφύγων που αναμένεται να δημιουργηθεί, πρέπει να μας κρατάνε σε εγρήγορση, για την αντιμετώπιση δυσμενών καταστάσεων που θα προκύψουν εκ νέου, από τις μεγάλες και πάλι μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές προς την χώρα μας.

Κατάλογος Πηγών

- Adamson, F. (2006). *Crossing Borders: International Migration and National Security*.
Ανάκτηση από MIT press direct: Διαθέσιμο στη δ/νση
<https://direct.mit.edu/isec/article/31/1/165/11862/Crossing-Borders-International-Migration-and#.WMHP-lUrKUK> Πρόσβαση: 20/8/21
- Alphanews. (2020). *Τα γκέτο των αλλοδαπών, η στοχοποίηση και οι λύσεις που προτείνουν ειδικοί*. Ανάκτηση από Alphanews (Κύπρος): Διαθέσιμο στην δ/νση
<https://www.alphanews.live/editorial/ta-gketo-ton-allodapon-i-stohopoiisi-kai-oi-lyseis-proy-proteinoyh-eidikoi> Πρόσβαση 25/9/21
- AUDITBOARD. (2021). *What Is a Risk Assessment Matrix? And Why Is It Important?* Ανάκτηση από AUDITBOARD: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.auditboard.com/blog/what-is-a-risk-assessment-matrix/> Πρόσβαση 5/7/21
- Beckford, M. (2016). *Terror links to migrants revealed in secret report by police who carried out security checks in refugee camps*. Ανάκτηση από Dailymail: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3614528/Terror-links-migrants-revealed-secret-report-police-carried-security-checks-refugee-camps.html> Πρόσβαση: 22/8/21
- Blau, F. (2015). *Immigrants and gender roles: assimilation*. Ανάκτηση από IZA Journal of Migration, Springer open journal: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://link.springer.com/article/10.1186/s40176-015-0048-5> Πρόσβαση: 10/8/21
- Borge, D. (2008). *Το βιβλίο του κινδύνου*. ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕΒΕ.
- Bossis, M., & Lampas, N. (2018). Is Refugee Radicalization a Threat to Greece? *Mediterranean Quarterly* .
- Card, D., Dustmann, C., & Preston, I. (2012). Immigration, Wages, and Compositional Amenities. *Journal of the European Economic Association* .
- Clemens, M., & Pritchett, L. (2016). *The New Economic Case for Migration Restrictions: An Assessment*. Ανάκτηση από cgdev.org: Διαθέσιμό στη δ/νση

- https://www.cgdev.org/sites/default/files/CGD-Working-Paper-423-Clemens-Pritchett-New-Econ-Case-Migration_0.pdf Πρόσβαση: 17/8/21
- cnn.gr. (2021). *Έβρος: Με τη βοήθεια Τούρκων στρατιωτών περνούν από τα σύνορα οι μετανάστες*. Ανάκτηση από cnn.gr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.cnn.gr/ellada/story/233568/evros-me-ti-voitheia-toyrkon-stratioton-pernoyn-aro-ta-synora-oi-metanastes> Πρόσβαση 10/10/21
- Conti, N., Di Mauro, D., & Memoli, V. (2019). *Citizens, immigration and the EU as a shield*. Ανάκτηση από SAGE Journals: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1465116519834648> Πρόσβαση: 11/7/21
- Demiri, N. (2015). *Η προσφυγική κρίση στην Ελλάδα*. Ανάκτηση από Heinrich Boll stiftung: Διαθέσιμο στη δ/νση https://gr.boell.org/sites/default/files/uploads/2015/11/i_prosfygiki_krisi_stin_ellada_demiri.pdf Πρόσβαση:18/8/21
- Di Giovanni, J., Levchenko, A., & Ortega, F. (2015). *A Global View of Cross-Border Migration*. Ανάκτηση από Journal of the European Economic Association: Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.jstor.org/stable/24539137?seq=1#metadata_info_tab_contents Πρόσβαση: 9/8/21
- Edwards, A. (2016). *‘Πρόσφυγας’ ή ‘μετανάστης’ – Ποιος όρος είναι ο σωστός;*. Ανάκτηση από UNHCR: Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.unhcr.org/gr/12771-prosfygas_i-metanastis.html Πρόσβαση: 11/7/21
- ESPON. (2018). *Ροές προσφύγων και αιτούντων άσυλο*. Ανάκτηση από ESPON: Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/espon_asylum-flows-response-policies-greece-online-gr_0.pdf Πρόσβαση:13/07/21
- Ferentinou, A. (2014). *Jihadists giving headache to Greeks, too*. Ανάκτηση από Hurriyet Daily News: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.hurriyetdailynews.com/opinion/ariana-ferentinou/jihadists-giving-headache-to-greeks-too-72561> Πρόσβαση: 28/9/21
- Harvey, F. (2020). *World population in 2100 could be 2 billion below UN forecasts, study suggests*. Ανάκτηση από The Guardian: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.theguardian.com/world/2020/jul/15/world-population-in-2100-could-be-2-billion-below-un-forecasts-study-suggests> Πρόσβαση: 9/8/21

- Huihui, N., An, C., & Ning, C. (2010). *Some extensions on risk matrix approach*. Ανάκτηση από elsevier.com: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0925753510001049> Πρόσβαση:4/9/21
- IOM. (2019). *Key Migration Terms*. Ανάκτηση από International Organization for Migration: Διαθέσιμο στην δ/νση https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf Πρόσβαση:12/7/21
- Kathimerini.gr. (2021). *Επικίνδυνα παιχνίδια στο Αιγαίο*. Ανάκτηση από Kathimerini.gr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.kathimerini.gr/society/561316921/epikindyna-paichnidia-sto-aigaio-2/> Πρόσβαση 10/10/21
- Manuele, F. (2014). *Advanced Safety Management Focusing on Z10 and Serious Injury Prevention, Second Edition*. Hoboken, New Jersey: Wiley.
- Newton, J. (2016). *ISIS terrorists are arriving in Europe hidden among migrants crossing the Mediterranean on boats, warns EU's top prosecutor*. Ανάκτηση από Dailymail: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3151326/ISIS-terrorists-arriving-Europe-hidden-migrants-crossing-Mediterranean-boats-warns-EU-s-prosecutor.html> Πρόσβαση: 20/8/21
- Onmed.gr. (2019). *Από τι κινδυνεύει η υγεία των μεταναστών στην Ευρώπη*. Ανάκτηση από Onmed.gr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.onmed.gr/ygeia-eidhseis/story/373285/apo-ti-kindynevei-i-ygeia-ton-metanaston-stin-eyropi> Πρόσβαση:12/8/21
- Peri, G. (2020). *Immigrant Swan Song*. Ανάκτηση από IMF | Finance & Development: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2020/03/can-immigration-solve-the-demographic-dilemma-peri.htm> Πρόσβαση: 9/8/21
- Pritchett, L., & Hani, F. (2020). *The Economics of International Wage Differentials and Migration*. Ανάκτηση από Oxford Research Encyclopedia: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://oxfordre.com/economics/view/10.1093/acrefore/9780190625979.001.0001/acrefore-9780190625979-e-353> Πρόσβαση:07/08/21
- Protothema. (2017). *Εκτόξευσε την ξеноφοβία η κρίση: 6 στους 10 Έλληνες θεωρούν τους μετανάστες απειλή*. Ανάκτηση από Protothema.gr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.protothema.gr/greece/article/664593/ektoxeuse-tin-xenofobia-i-krisi-6-stous-10-ellines-theoroun-tous-metanastes-apeili/> Πρόσβαση: 17/8/21

- Protothema.gr. (2021). *Τουρκική «επιχείρηση» έρευνας και διάσωσης ανοιχτά της Λέσβου*. Ανάκτηση από Protothema.gr: Διαθέσιμο στην δ/νση <https://www.protothema.gr/greece/article/1146886/tourkiki-epiheirisi-ereunas-kai-diasosis-anoihta-tis-lesvou/> Πρόσβαση 10/10/21
- Sajjad, T. (2018). *What's in a name? 'Refugees', 'migrants' and the politics of labelling*. Ανάκτηση από SAGE Journals: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0306396818793582> Πρόσβαση: 07/07/21
- Sakellariou, A. (2017). *Fear of Islam in Greece : migration,terrorism, and "ghosts" from the past*. Ανάκτηση από Cambridge University Press: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.cambridge.org/core/journals/nationalities-papers/article/abs/fear-of-islam-in-greece-migration-terrorism-and-ghosts-from-the-past/13267DA222AE449CB5B00243AD1D6213#> Πρόσβαση:17/8/21
- UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees. (2016). *warns of imminent humanitarian crisis in Greece*. Ανάκτηση από UNHCR: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.unhcr.org/news/latest/2016/3/56d58c146/unhcr-warns-imminent-humanitarian-crisis-greece.html> Πρόσβαση 12/8/21
- UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees. (2021). *Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας – Ετήσια Έκθεση 2019*. Ανάκτηση από UNHCR: Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.unhcr.org/gr/15313-rvrn_etisia_ekthesi_2019.html Πρόσβαση: 16/8/21
- UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees. (2017). *Η κατάσταση στα ελληνικά νησιά εξακολουθεί να είναι ζοφερή παρά την επιτάχυνση των μεταφορών*. Ανάκτηση από UNHCR: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.unhcr.org/gr/6437-η-κατάσταση-στα-ελληνικά-νησιά-εξακολ.html> Πρόσβαση 10/7/21
- UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees. (2020). *Στατιστικά*. Ανάκτηση από UNHCR: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.unhcr.org/gr/στατιστικά> Πρόσβαση 23/7/21
- UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees. (2012). *Συμβολή στο διάλογο για το μεταναστευτικό και το άσυλο*. Ανάκτηση από UNHCR: Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2017/10/2012_Migration___Asylum_GR.pdf Πρόσβαση: 17/7/21

- Vasilakis, C. (2018). *Massive Migration and Elections : Evidence from the Refugee Crisis in Greece*. Ανάκτηση από Dial.pr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://dial.uclouvain.be/pr/boreal/object/boreal:198953> Πρόσβαση: 5/8/21
- Villarreal, A., & Tamborini, C. (2018). *Immigrants' Economic Assimilation: Evidence from Longitudinal Earnings Records*. Ανάκτηση από SAGE Journals: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0003122418780366> Πρόσβαση: 30/7/21
- Αγγελίδης, Δ. (2019). *Η υγεία των προσφύγων είναι υγεία όλων μας*. Ανάκτηση από Η εφημερίδα των Συντακτών: Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/183848_i-ygeia-ton-prosfygon-einai-i-ygeia-olon-mas Πρόσβαση 12/8/21
- Γαλάνης, Δ. (2012). *Μετανάστες και κρίση δυνάμωσαν τη Χρυσή Αυγή*. Ανάκτηση από Το Βήμα: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.tovima.gr/2012/05/27/society/metanastes-kai-krisi-dynamwsan-ti-xrysi-aygi/> Πρόσβαση 16/8/21
- Γαλανόπουλος, Α., Μαρτινίδης, Γ., & Τράικου, Φ. (2013). *Το φαινόμενο της γκετοποίησης στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας*. Ανάκτηση από Research Gate: Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.researchgate.net/publication/322256135_To_phainomeno_tes_nketopoieses_sto_istoriko_kentro_tes_Athenas Πρόσβαση: 19/8/21
- Διεθνής Αμνηστία. (2021). *Ερωτήσεις & Απαντήσεις για τα δικαιώματα προσφύγων και μεταναστών*. Ανάκτηση από Διεθνής Αμνηστία: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.amnesty.gr/erwtiseis-kai-arantiseis> Πρόσβαση: 14/7/21
- Ελληνική Αστυνομία - Στατιστική επετηρίδα. (2020). *Στατιστική επετηρίδα 2020*. Ανάκτηση από Ελληνική Αστυνομία: Διαθέσιμο στη δ/νση <http://www.astynomia.gr/images/stories/2021/files21/05062021statistika.pdf> Πρόσβαση: 5/8/21
- Ελληνική Αστυνομία. (2019). *Εκθεση για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2019*. Ανάκτηση από Ελληνική Αστυνομία: Διαθέσιμο στην δ/νση http://www.astynomia.gr/images/stories/2020/prokirikseis20/2019-ekthesi_organomenou_egklimatos.pdf.pdf Πρόσβαση: 29/09/21
- Ελληνική Αστυνομία. (2020). *Στατιστικά στοιχεία*. Ανάκτηση από Ελληνική Αστυνομία: Διαθέσιμο στη δ/νση http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=93706&Itemid=2425&lang= Πρόσβαση: 5/8/21

- Ελληνική Αστυνομία. (2021). *Στατιστικά Στοιχεία*. Ανάκτηση από Ελληνική Αστυνομία.: Διαθέσιμο στη δ/νση http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=78538&Itemid=73&lang Πρόσβαση: 03/8/21
- ΕΛΣΤΑΤ. (2021). *Διαπραχθέντα Αδικήματα / 2019*. Ανάκτηση από ΕΛΣΤΑΤ: Διαθέσιμο στην δ/νση <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SJU03/2019> Πρόσβαση: 02/10/21
- ΕΛΣΤΑΤ. (2018). *Έρευνα εργατικού δυναμικού Δ' τριμήνου 2017*. Ανάκτηση από ΕΛΣΤΑΤ: Διαθέσιμο στη δ/ση <https://www.statistics.gr/documents/20181/2fb5a3de-949d-4d3a-bc54-f7feab07446c> Πρόσβαση 19/8/21
- Εμκέ-Πουλοπούλου, Η. (2007). *Η Μεταναστευτική Πρόκληση*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Επιτήδειος, Γ. (2010). *Λαθρομετανάστευση, η ασύμμετρος απειλή*. Ανάκτηση από Ελεύθερη Ζώνη: Διαθέσιμο στη δ/νση <http://www.elzoni.gr/html/ent/036/ent.5036.asp> Πρόσβαση: 12/8/21
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2020). *Εξερευνώντας τα αίτια της μετανάστευσης: Γιατί μεταναστεύουν οι άνθρωποι;*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/world/20200624STO81906/exereunontas-ta-aitia-tis-metanasteusis-giati-metanasteuoun-oi-anthropoi> Πρόσβαση: 8/7/21
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2021a). *Προσφυγική κρίση και ΕΕ: στοιχεία και αριθμοί*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/society/20170629STO78630/prosfigiki-krisi-kai-ee-stoicheia-kai-arithmoi> Πρόσβαση: 25/7/21
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2021b). *Τρομοκρατία στην ΕΕ: επιθέσεις, θύματα και συλλήψεις το 2020*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/priorities/tromokratia/20210628STO07262/tromokratia-stin-ee-epitheseis-thumata-kai-sullipseis-to-2020> Πρόσβαση: 09/10/21
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (2016). *Ευρωπαϊκό Συμβούλιο*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/> Πρόσβαση: 22/7/21

- Θανάσουλας, Δ. (2020). *Η Αθήνα άντρο πρακτόρων & μυστικών υπηρεσιών που έψαχναν τζιχαντιστές*. Ανάκτηση από Newsauto: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.newsauto.gr/specials/people/otan-i-athina-egine-antro-praktoron-ke-mistikon-ipiresion-pou-epsachnan-tzichantistes/> Πρόσβαση:21/8/21
- Καθημερινή. (2021). *Μέλη ΜΚΟ κατηγορούνται ότι διευκόλυναν παράνομες εισόδους μεταναστών στη χώρα*. Ανάκτηση από Kathimerini.gr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.kathimerini.gr/society/561438553/meli-mko-katigoroyntai-oti-dieykolytan-paranomes-eisodoys-metanaston-sti-chora/> Πρόσβαση 24/8/21
- Κοτζαμάνης, Β., & Καρκούλη, Α. (2016). *Οι μεταναστευτικές εισροές στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία: ένταση και βασικά χαρακτηριστικά των παρατύπως εισερχομένων ως και των αιτούντων άσυλο*. Ανάκτηση από Εργαστήριο δημογραφικών και κοινωνικών αναλύσεων: Διαθέσιμο στη δ/νση http://www.demography-lab.prd.uth.gr/Demonews/DEMONEWS_26.pdf Πρόσβαση:11/7/21
- Κουσουνής, Σ. (2015). *Ανησυχία για τον τουρισμό από το κύμα μεταναστών*. Ανάκτηση από Η Καθημερινή: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.kathimerini.gr/society/817302/anisychia-gia-ton-toyrismo-apo-to-kyma-metanaston/> Πρόσβαση 21/8/21
- Κουσουνής, Σ. (2016). *Προβλήματα στον τουρισμό Χίου και Λέσβου από την προσφυγική κρίση και το 2017*. Ανάκτηση από Η Καθημερινή: Διαθέσιμο στην δ/νση <https://www.kathimerini.gr/economy/local/886383/provlimata-ston-toyrismo-chioy-kai-lesvoy-aro-tin-prosfygiki-krisi-kai-to-2017/> Πρόσβαση 21/8/21
- Κυπριώτη Λοΐζου Ιωάννα Διονυσία. (2020). *Ανάλυση Διαβάθμιση Κινδύνου των Πληθυσμιακών Ρωών στην Ελλάδα την Εποχή της Ευρωπαϊκής Μεταναστευτικής Κρίσης, 2013-2018*. Ανάκτηση από amitos.library.uop.gr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/discover> Πρόσβαση 25/08/21
- Λαμπροπούλου, Ε. (2018). *Ας πουν την αλήθεια για την εγκληματικότητα*. Ανάκτηση από Liberal: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.liberal.gr/arpoti/as-poun-tin-alitheia-gia-tin-egklimatikotita/208879> Πρόσβαση:9/8/21
- Λιανός, Θ. (2013). *Το πρόβλημα με τη Χρυσή Αυγή*. Ανάκτηση από Το Βήμα: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.tovima.gr/2013/07/06/opinions/to-problima-me-ti-xrysi-aygi/> Πρόσβαση 07/9/21
- Μπόση, Μ. (2015). *Οι τζιχαντιστές νότια της Κρήτης. Πόσο κινδυνεύει η Ελλάδα;*. Ανάκτηση από news247.gr. (Συνέντευξη στη Ι. Ηλιάδη) Διαθέσιμο στη δ/νση

- <https://www.news247.gr/weekend-edition/oi-tzichatzistes-sta-notia-tis-kritis-poso-kindyneyei-i-ellada.6327342.html> Πρόσβαση 10/10/21.
- Ντόκος, Θ. (2016). *Υπάρχει κίνδυνος ριζοσπαστικοποίησης στην Ελλάδα;*. Ανάκτηση από Η Καθημερινή: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.kathimerini.gr/opinion/872071/yparchei-kindynos-rizospastikopoiisis-stin-ellada/> Πρόσβαση: 22/8/21
- Παραδεισάνος, Α. (2008). *Το Φαινόμενο της Μετανάστευσης*. Ανάκτηση από Υπ. Προστασίας του πολίτη, Ελληνική Αστυνομία: Διαθέσιμο στη δ/νση http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1852 Πρόσβαση 06/07/21
- Πώποτας, Δ., & Καλυβά, Α. (2020). *Το σχέδιο των ελληνικών υπηρεσιών για την ισλαμιστική τρομοκρατία*. Ανάκτηση από Πρώτο Θέμα: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.protothema.gr/greece/article/1062960/to-shedio-ton-ellinikon-upiresion-gia-tin-islamistiki-tromokratia/> Πρόσβαση: 22/8/21
- Ρόκου, Τ. (2019). *Χώροι φιλοξενίας σε ξενοδοχεία ανά την Ελλάδα σε πρόσφυγες/μετανάστες*. Ανάκτηση από Travel Daily News: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://traveldailynews.gr/news/article/70693> Πρόσβαση:17/8/21
- Στάγκος, Α. (2010, 09 15). *Οι κίνδυνοι της λαθρομετανάστευσης*. Ανάκτηση από Η Καθημερινή: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.kathimerini.gr/opinion/721797/oi-kindynoi-tis-lathrometanasteysis/> Πρόσβαση:12/7/21
- Συρίγος, Ά. (2020). *Για τα γκέτο της Ελλάδας*. Ανάκτηση από Η Καθημερινή: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.kathimerini.gr/politics/561206704/aggelos-syrigos-gia-ta-gketo-tis-elladas/> Πρόσβαση: 05/9/21
- Τριανταφύλλου, Σ. (2014). *Η πλάνη της πολυπολιτισμικότητας*. Ανάκτηση από Athens Voice: Διαθέσιμο στην δ/νση https://www.athensvoice.gr/70797_i-plani-tis-polypolitismikotitas Πρόσβαση: 20/9/21
- Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου. (2021). *Στατιστικά 2021*. Ανάκτηση από Υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://migration.gov.gr/statistika/> Πρόσβαση: 02/10/21
- Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. (2019). *Μετανάστευση Ορισμός και βασικές κατηγορίες*. Ανάκτηση από Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου: Διαθέσιμο στη δ/νση <http://www.opengov.gr/immigration/?p=799> Πρόσβαση:13/7/21

Χατζηγιάκης, Σ. (2017). *Εθνικισμός και μετανάστευση*. Ανάκτηση από Efsyn.gr: Διαθέσιμο στη δ/ση https://www.efsyn.gr/stiles/apopseis/126784_ethnikismos-kai-metanasteysi
Προσβαση: 16/8/21